

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา

อ.พ. ๒๕/๒๕๖๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘

ทั้งนี้ เพื่อใช้ในราชการรงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิง เบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้จัดทำในรูปแบบเอกสารที่จัดพิมพ์ เป็นเล่มและในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อท่านต้องการอ่านเอกสารที่แนบมาพร้อมกับเอกสาร ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์นี้ ขอความกรุณาเข้าไปที่ลิงก์ หรือ URL ที่ปรากฏด้านล่างของเอกสารนั้น ๆ เพื่ออ่านเอกสาร

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กันยายน ๒๕๖๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นางปณิดา สท้านไตรภพ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายโสภณ ขาดบุษย์จารุ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุธีรา จินายน	นิติกรชำนาญการพิเศษ กำกับดูแลปฏิบัติราชการแทน ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวบุษกร วิทยานุกรณ์	นิติกรชำนาญการ
นางพัชรา พุกเศรษฐี	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางพวงผกา วรศิลป์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวบุษบา เสือแป้น	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอลงกรณ์ ตันเบ็ด	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางภสพร อัครนาวิน	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

ส่วนที่ ๑ สารสำคัญของ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๑
๒. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๙
๓. ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
และร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ๔๗

[Podcast](#)

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. - ๑ -
๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. - ๑๓ -
๓. ข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 - กรอบแนวคิด (concept) การร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. - ๒๑ -
 - การจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น - ๒๒ -

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- สรุปการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ – ๒๕๖๘	- ๒๔ -
- สรุปการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘	- ๒๗ -
๔. บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
๔.๑ นางสาวจิฬารัตน์ ตามชู กฤษฎณสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	- ๓๐ -
 วิดีโอ/คลิปบทสัมภาษณ์	
๔.๒ นายวรกร โอภาสนันท์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	- ๓๘ -
๔.๓ รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	- ๔๔ -
 วิดีโอ/คลิปบทสัมภาษณ์	

ภาคผนวก

: สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๔๓๘๘ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๘ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กราบเรียน ประธานวุฒิสภา	(๑)
: ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)	(๓)
: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	(๑๓)
: รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เล่มที่ ๒) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม	(๓๕)
: รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น หลักฐานการรับฟังความคิดเห็น รวมถึงหลักฐานเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เล่มที่ ๕) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม	(๕๑)
: แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกรอบสาระสำคัญ	(๒๖๓)

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติ

ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย

ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สารสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

สารสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๘ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว มีหลักการและเหตุผล* ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังต่อไปนี้

(๑) เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” และแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” และ “พนักงานอัยการ” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

(๒) กำหนดสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา หลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา และกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่ได้รับตามกฎหมายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ (๒) และเพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒)

* อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ได้มีข้อสังเกตเห็นควรปรับปรุงแก้ไข “เหตุผล” ของร่างพระราชบัญญัตินี้ และสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการโดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗ ประกอบข้อ ๑๐๕ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ส่งบันทึกหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาด้วย โปรดดูเอกสารฉบับนี้หน้า ๔๓ และหน้า ๔๔ และภาคผนวกหน้า (๓) และหน้า (๔)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมการแจ้งสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖/๑)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑)

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓)

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและยังไม่ครอบคลุมสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน ระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย รวมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยได้รับการช่วยเหลือเยียวยาที่สะดวก รวดเร็ว ทัวถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว มีเนื้อหารวมจำนวน ๑๖ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. เพิ่มบทนิยาม คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดอาญาแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “ค่าทดแทน” โดยให้หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างกระบวนการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “พนักงานอัยการ” โดยให้หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการหรืออัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๕. กำหนดให้การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น และค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

อย่างไรก็ดี หากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น ซึ่งทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย

(ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ และมาตรา ๖)

๖. กำหนดให้ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหาย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ดังกล่าวทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้

ในคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี และผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัว แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ต้องหาหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีนั้น ผู้ต้องหาไม่ได้อาศัยการทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด

ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องและจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าวแจ้งให้จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ เมื่อได้มีการแจ้งสิทธิแล้ว ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวแจ้งเป็นหนังสือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วบันทึกรายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดี หรือทะเบียนประวัติซึ่งตนรับผิดชอบด้วย แล้วแต่กรณี

(ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖/๑)

๗. กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการออกกฎหมายกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒))

๘. เพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา

๘.๑ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) ถูกควบคุมตัวหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และ (๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เมื่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาไม่ได้อาศัยการทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๙/๑)

๘.๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๙/๑ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๘.๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณี que ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

คำตอบแทนตาม (๑) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายคำตอบแทนดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทันที ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่พอใจที่ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นว่านั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร โดยคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ อาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๙/๒)

๙. กำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้อง (๑) เป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็คดีที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ (๓) เมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลสั่งให้จำหน่ายคดี และคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในข้างต้น ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดี ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่มีจำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎหมาย เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ค่าตอบแทนตาม (๑) เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้จำเลยทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย

ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคือการสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ อาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

(ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑)

๑๐. กำหนดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามแบบที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด

(๒) ผู้ต้องหาหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือคำสั่งยุติการดำเนินคดี

(๓) จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง หรือคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

ทั้งนี้ การยื่นคำขอ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ประกาศกำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินฯ

(ร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒)

๑๑. กรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรสหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ (ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๓)

๑๒. บทเฉพาะกาล

๑๒.๑ กำหนดให้คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๑๒.๒ กำหนดให้กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี หลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้ต้องหาดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

กรณีที่จำเลยถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้จำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๔)

๑๒.๓ กำหนดให้บรรดาฎกกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีฎกกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๖)

**สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**

เพิ่มการช่วยเหลือ “ผู้ต้องหา” ที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่าง การสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เมื่อคณะกรรมการ พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหา ไม่เป็นความผิดหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

ขยายการช่วยเหลือ “จำเลย” ในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็คดี ที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งถูกควบคุม หรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี และเมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่าง การดำเนินคดี หรือศาลสั่งให้จำหน่ายคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลย ไม่เป็นความผิด หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

กำหนดให้มี**การแจ้งสิทธิ**การได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และทนายซึ่งได้รับความเสียหาย

“ขยายระยะเวลา” การยื่นขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือ ค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ จาก 1 ปี เป็น 2 ปี และเพิ่มช่องทาง การยื่นคำขอโดยให้ยื่นทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็น**การตัดสิทธิหรือประโยชน์**ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ ตามกฎหมายอื่น

ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ตกอยู่ใน “ความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี”

๒. บทวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง

๑.๑ วาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๑.๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๘ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑.๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ก่อนที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้อนุญาตให้ นางมนพร เจริญศรี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และนางสาวเอมอร เสี่ยงใหญ่ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เข้าร่วมชี้แจงต่อที่ประชุม ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๖^๒

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ LIRT คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://dl.parliament.go.th> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๕ ในหน้าที่ ๑๗ และหน้าที่ ๑๘ และสามารถสืบค้นพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๖ ในหน้าที่ ๑๘

^๒ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๖ กำหนดไว้ ดังนี้

“ข้อ ๗๖ ประธานอาจอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้”

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังต่อไปนี้

(๑) เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” และแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” และ “พนักงานอัยการ” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

(๒) กำหนดสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา หลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา และกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่ได้รับตามกฎหมายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ (๒) และเพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมการแจ้งสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖/๑)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑)

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายในคดีอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓)

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและยังไม่ครอบคลุมสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน ระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย รวมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยได้รับการช่วยเหลือเยียวยาที่สะดวก รวดเร็ว ทัวถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ จำนวน ๑๖ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. เพิ่มบทนิยาม คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “ค่าทดแทน” โดยให้หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม คำว่า “พนักงานอัยการ” โดยให้หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการหรืออัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๕. กำหนดให้การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น และค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

อย่างไรก็ดี หากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น ซึ่งทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย

(ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ และมาตรา ๖)

๖. กำหนดให้ในคดีอาญา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย มีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย โดยการแจ้งถึงสิทธิดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖/๑)

๗. กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒))

๘. เพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา

๘.๑ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และ (๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหามิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๙/๑)

๘.๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๙/๑ ดังที่ได้กล่าวมาในข้อ ๘.๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่พอใจที่ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นว่านั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร โดยคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย อาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

(ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๙/๒)

๙. กำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้อง (๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ (๒) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ (๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องและคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย เห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในข้างต้น ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดี ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ อาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

(ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑)

๑๐. กำหนดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามแบบที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด

(๒) ผู้ต้องหาหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

(๓) จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ทั้งนี้ การยื่นคำขอ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ประกาศกำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินฯ

(ร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒)

๑๑. กรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเษหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ **(ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๓)**

๑๒. บทเฉพาะกาล

๑๒.๑ กำหนดให้คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๑๒.๒ กำหนดให้กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้ต้องหาดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

กรณีที่จำเลยถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้จำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๔)

๑๒.๓ กำหนดให้บรรดาฎีกากระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๖)

๑.๑.๓ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เมื่อจำเลยถูกจับกุมก็เท่ากับถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพแล้ว ซึ่งที่ผ่านมาจะเยียวยาจำเลยเฉพาะเมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าไม่ได้กระทำความผิดเท่านั้น ส่วนกรณีอื่นจะไม่ได้รับการเยียวยา ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้บริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดีอาญาทั้งก่อนศาลมีคำพิพากษา เช่น ในชั้นการสอบสวน และภายหลังศาลมีคำพิพากษา แต่ก็มีข้อกังวลว่าภาครัฐจะมีงบประมาณเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้เพียงพอหรือไม่

(๒) การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ครอบคลุมกรณีทั่วไปทั้งหมด ซึ่งตามปกติแล้วคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาจะเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีดังกล่าวจะออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดอัตราค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายอัตราเดียวกันเพื่อใช้กับผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาแต่ละคนประกอบอาชีพต่างกัน ดังนั้น ความเสียหายของผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญาที่เกิดจากการขาดรายได้ หรือการสูญเสียโอกาสจึงแตกต่างกัน หากจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในอัตราเดียวกันอาจไม่มีความเป็นธรรม จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดอัตราค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาแต่ละคนซึ่งประกอบอาชีพต่างกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมด้วย

(๓) ชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรเพิ่มคำว่า “ผู้ต้องหา” เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการเยียวยาโดยได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วย

(๔) คดีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่คำว่า จำเลยหรือผู้ต้องหา แต่จะใช้คำว่า “ผู้ต้องสงสัย” ซึ่งเมื่อผู้ต้องสงสัยถูกจับ หรือมีการควบคุมตัวเพื่อนำมา สอบถามข้อมูลนอกเรือนจำ จะไม่เข้าเงื่อนไขในการช่วยเหลือเยียวยาตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

(๕) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรกำหนดให้มีการจ่ายค่าทดแทนด้านจิตใจแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาด้วยเพื่อให้เกิดความยุติธรรม

(๖) บทนิยามศัพท์ คำว่า “ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย” ตามร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มีความหมายแตกต่างจากทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายได้

(๗) มีข้อพิจารณาว่าการจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเป็นผู้พิจารณาแทนที่จะให้ศาลเป็นผู้พิจารณานั้น มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

(๘) การกำหนดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายมีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาภายใน ๒ ปี ตามร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ อาจเป็นการจำกัดสิทธิผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลา ตามมาตรานี้ควรเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา

๑.๑.๔ การตอบชี้แจง

เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเสร็จแล้ว มีผู้ตอบชี้แจง ดังนี้

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง) ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑.๑) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามหลักสิทธิมนุษยชนจึงไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น ดังนั้น จึงไม่มีข้อน่ากังวลว่าจำนวนเงินค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะไม่เพียงพอต่อผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา

(๑.๒) การกำหนดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาภายในระยะเวลา ๒ ปี ตามร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ นั้น เนื่องจากที่ผ่านมาพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๒ กำหนดให้ยื่นคำขอภายใน ๑ ปี ซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวมีผู้ยื่นคำขอน้อยรายมาก ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการขยายระยะเวลาออกไปเป็น ๒ ปี

(๒) อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (นางสาวเอมอร เสี่ยงใหญ่) ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๒.๑) ชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มี คำว่า “ผู้ต้องหา” เนื่องจากที่ผ่านมา การจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่พบปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด

(๒.๒) สิทธิในการเรียกร้องและรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายของทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากำหนด โดยมีการอ้างอิงจากหลักกฎหมายมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดให้ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้ามรดก เพียงแต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะขยายความคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยด้วย เพื่อให้ครอบคลุมและเกิดความ เป็นธรรมกับทายาทซึ่งได้รับความเสียหายมากยิ่งขึ้น

๑.๑.๕ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๖ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มีงดออกเสียง ๑ เสียง ไม่ลงคะแนน ๒ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

๑. ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘ และ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=GUJM1>

๒. เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักงานกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘ และ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
<https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/623825>

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11575&mid=4634

๔. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11580&mid=4638

๕. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11579&mid=4638

๖. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔
<https://searchlaw.ocs.go.th/council-of-state/#/public/doc/O0kvcnlHV2s0U1ZmM21la1J3djZrZz09>

๑.๒ วาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา^๓

ก่อนที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ^๔ ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้อนุญาตให้อนุกรรมการ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ และผู้แทนจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เข้าร่วมชี้แจงต่อที่ประชุม ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ วรรคสอง^๕

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง โดยมีการพิจารณาและอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑.๒.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายอนุสรณ์ แก้ววิเชียร ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมชื่อร่างพระราชบัญญัติ เป็นดังนี้

“ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม และผู้แปรญัตติที่ขอสงวนคำแปรญัตติไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการไม่แก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๒ คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

^๓ สามารถสืบค้นเอกสารรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และบันทึกออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ LIRT คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://dl.parliament.go.th> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๙ ถึง ๑๑ ในหน้าที่ ๔๐

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ กำหนดไว้ ดังนี้

“ข้อ ๑๐๔ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่ และอำนาจหรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลใดแถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน”

๑.๒.๓ มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายอนุสรณ์ แก้ววิเชียร ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม และผู้แปรญัตติที่ขอสงวนคำแปรญัตติไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการไม่แก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๔ มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชัย จันเอยมิ่ง นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นางสาวศศิณัท ธรรมนิฐินันท์ และนายเอกสิทธิ์ อัครศักดิ์กิริติ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

กรรมการผู้ขอสงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การขอแก้ไขเพิ่มเติมระยะเวลาเริ่มมีผลใช้บังคับของกฎหมาย จากเดิมที่กำหนดไว้ ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เป็น ๖๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อให้กฎหมายสามารถมีผลใช้บังคับได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับการเยียวยาหรือความช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถเข้าถึงสิทธิและได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างทันท่วงที

คณะกรรมการตอบชี้แจง ดังนี้

- การกำหนดระยะเวลาเริ่มมีผลใช้บังคับของกฎหมายไว้ที่ ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระยะเวลาในการจัดทำกฎหมายลำดับรองที่ต้องออกตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวน ๗ ฉบับ โดยเฉพาะกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการกำหนดค่าตอบแทนและการเยียวยากรณีการสูญเสียอวัยวะ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีการกำหนดไว้ในกฎหมายฉบับเดิม จึงต้องอาศัยกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบ รวมถึงการขอความเห็นชอบเกี่ยวกับงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากเร่งรัดให้กฎหมายมีผลใช้บังคับเร็วกว่ากำหนดระยะเวลานี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาเชิงปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการไม่แก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๕ มาตรา ๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” ระหว่างบทนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

“ “ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดอาญาแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล” ”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- มีข้อสังเกตว่า บทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้ต้องหา” ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีการเพิ่มคำว่า “อาญา” เข้ามาให้แตกต่างจากบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้ต้องหา” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมิได้ปรากฏถ้อยคำดังกล่าว จึงขอให้คณะกรรมการชี้แจงถึงเหตุผลในการเพิ่มถ้อยคำนี้

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

- การเพิ่มคำว่า “อาญา” ในบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้ต้องหา” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” ตามร่างมาตรา ๓ ซึ่งได้กล่าวถึง “ความผิดอาญา” ดังนั้น การกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้ต้องหา” ให้มีถ้อยคำดังกล่าวจึงเป็นการสร้างเอกภาพและความสมบูรณ์ของถ้อยคำในกฎหมาย อันจะช่วยให้การตีความและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๖ มาตรา ๔

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี” ”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามศัพท์คำว่า “ค่าทดแทน” ที่เพิ่มคำว่า “ก่อนหรือ” ในความหมายของบทนิยามศัพท์ดังกล่าว เพราะเป็นการขยายขอบเขตความคุ้มครองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ให้ครอบคลุมถึงผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ถูกควบคุมหรือขังตั้งแต่ก่อนเริ่มการสอบสวน โดยไม่จำกัดเฉพาะกรณีที่ถูกควบคุมหรือขังระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีเท่านั้น ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยอย่างครอบคลุมทุกกรณีตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๗ มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๘ มาตรา ๖ แก้ไขมาตรา ๕
และมาตรา ๖

มีการแก้ไข

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือสตรีหรือคู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย”

มีการขอสงวนความเห็น ดังนี้

นายเกียรติคุณ ตันยาง นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายณะชัย แสงศิริผล และนางสาวศศิรินทร์ ธรรมนิรันดร์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือสตรีหรือคู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย”

นายปิยรัฐ จงเทพ และนางสาวศรีญาดา ปาสิมาพันธ์ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือสตรีหรือคู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. เห็นด้วยกับการใช้คำว่า “คู่สมรส” แทนคำว่า “สามีหรือภรรยา” เพราะสอดคล้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดเงื่อนไขให้ทายาทที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย เพราะเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนในการพิสูจน์และหาพยานหลักฐานว่าตนเป็นทายาทซึ่งได้รับความเสียหายและการเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหาย

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

- ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่ทายาท ซึ่งได้รับความเสียหาย ซึ่งครอบคลุมถึงบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขว่าทายาทที่มีสิทธิขอรับ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วย เพื่อป้องกันการเรียกร้องหรือข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ และเพื่อประโยชน์ในการควบคุม การจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการ

๑.๒.๙ มาตรา ๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖/๑ ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา สืบเสาะ หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีการร้องทุกข์ดังกล่าวทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการสั่งสืบเสาะหรือได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย สืบเสาะหรือ สืบเสาะคดี ตามพระราชบัญญัตินี้

สรรหาสืบเสาะสืบเสาะคดีหนึ่ง ให้เห็นไปตามคดีหรือคดีที่สืบเสาะคดีหรือคดี สรรหาสืบเสาะคดีหรือคดี”

ในคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี และ ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือซึ่งในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือให้ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัว แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ต้องหาหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายทราบถึง สิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีนั้น ผู้ต้องหาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด

ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องและจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าวแจ้งให้จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อได้มีการแจ้งตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวแจ้งเป็นหนังสือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ แล้วบันทึกรายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีหรือทะเบียนประวัติซึ่งตนรับผิดชอบด้วย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการ

๑.๒.๑๐ มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๑๑ มาตรา ๙ (เพิ่มหมวด ๔/๑ มาตรา ๑๙/๑
และมาตรา ๑๙/๒)

มีการแก้ไข

หมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙/๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๙/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และ

(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี และ
คณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหา
ไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการ
จะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่น
ที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาท
ซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มีกรรมการขอสงวนความเห็นและมีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ ดังนี้

นายณะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น
โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และ

(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดียุติการดำเนินคดี และเมื่อ
คณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของ
ผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำ
ของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิดหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

นายชัย จันเสียงมิ่ง (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙/๑ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือคำสั่งยุติการดำเนินคดี ให้พนักงานอัยการแจ้งไปยังคณะกรรมการพิชิตชนแสร้งปรารถนาคดีของผู้ต้องหาได้กระทำผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิดต่อไป”

นายธีรชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๑๙/๑ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือคณะกรรมการพิชิตชนแสร้งปรารถนาคดีของผู้ต้องหาได้กระทำผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การเพิ่มสิทธิในการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาถือเป็นหลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่คณะกรรมการเสียงข้างมากกลับกำหนดให้ผู้ต้องหาจะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติคดี และคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด ซึ่งเป็นการลดทอนน้ำหนักคำสั่งของพนักงานอัยการที่เป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีอาญา

๒. การกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิดไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนและล่าช้าโดยไม่จำเป็น แต่ยังสะท้อนถึงความไม่ไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรม และอาจกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี เช่น ในกรณีผู้ต้องหาเสียชีวิต มีการถอนฟ้อง หรือมีการยอมความ อาจกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิดเป็นรายกรณีได้

ผู้แปรญัตติได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- สำหรับมาตรา ๑๙/๑ มีเจตนารมณ์เพื่อผ่อนปรนหลักเกณฑ์การให้ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหา เพราะที่ผ่านมาผู้ต้องหาจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย ในขณะที่จำเลยซึ่งศาลมีคำพิพากษายกฟ้องเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ กลับได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ต้องหาและจำเลย ดังนั้น เมื่อกระบวนการยุติธรรมมีข้อบกพร่องไม่ว่าจะเป็นชั้นของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลที่มีคำสั่งไม่รับฟ้องหรือยกฟ้อง รัฐจึงควรรับผิดชอบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทันทีโดยไม่ต้องให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่เป็นบุคคลภายนอก และไม่มีความรู้เทียบเท่าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาพิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด อีกทั้ง ยังเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนด้วย ดังนั้น จึงควรตัดข้อความที่เกี่ยวกับคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ออกทุกมาตรา เพื่อให้คำสั่งของพนักงานอัยการเป็นที่สุด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาและจำเลยได้รับค่าตอบแทนอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการแทรกแซงหรือกีดกันสิทธิอย่างแท้จริง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การพิจารณาคดีอาญาในประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งการกล่าวหาบุคคลใดเป็นเรื่องง่าย แต่เมื่อผู้ต้องหาชนะคดีแล้ว ควรได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยให้อำนาจผู้พิพากษาและพนักงานอัยการเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

๒. การกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นอุปสรรคต่อประชาชนที่ชนะคดีที่ยื่นขอรับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย แต่กลับไม่ได้รับการพิจารณา ซึ่งไม่เป็นธรรมและกระทบสิทธิของจำเลย ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย เพื่อป้องกันการใช้อำนาจซ้ำซ้อนและเกินความจำเป็นอันจะส่งผลเสียต่อความเป็นธรรมที่ประชาชนจะได้รับ

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

- เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีไม่ได้หมายความว่า ผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิด แต่เกิดจากข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรม เช่น ขาดพยานหลักฐาน เนื่องจากพนักงานอัยการไม่ใช่ผู้รวบรวมหลักฐานโดยตรง และอาจไม่สามารถเข้าถึงพยานหรือหลักฐานสำคัญที่สูญหาย จึงจำเป็นต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีในบางกรณี ซึ่งหากจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีโดยไม่พิจารณาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม อาจทำให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงไม่ต้องรับโทษ ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่พนักงานอัยการไม่สามารถเข้าถึงได้ จะทำให้การจ่ายเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยเป็นไปอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเพิ่มเติมที่ประชุม สรุปลสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ปัญหาความผิดพลาดในคดีอาญาและการชดเชยค่าเสียหายเป็นคนละประเด็นกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ควรแก้ไขโดยการปรับปรุงระบบให้พนักงานอัยการมีอำนาจและเครื่องมือที่เพียงพอในการเข้าถึงข้อเท็จจริงและดำเนินคดีอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะให้คณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามากขึ้นจนซ้ำซ้อน ซึ่งไม่เพียงแต่ย้อนแย้งต่อหลักการยุติธรรม แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

๒. การให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยเป็นขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและเพิ่มภาระให้แก่ประชาชนโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง จึงควรยกเลิกการให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม

๓. หลักการสำคัญในกระบวนการยุติธรรม คือ ความรับผิดชอบของรัฐ หากเกิดความผิดพลาดในการดำเนินคดีจนทำให้ประชาชนต้องเสียสิทธิหรือเสรีภาพ สูญเสียรายได้หรือโอกาสทางเศรษฐกิจ รัฐต้องมีหน้าที่เยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม ไม่ใช่หน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ที่จะกลั่นกรอง หรือตัดสินสิทธิการได้รับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ มีบทบาทเพียงในเรื่องการพิจารณาว่าจะจ่ายค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าไรและอย่างไรเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง เพราะถือว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิดแล้ว

คณะกรรมการการตอบชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๒ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ที่กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ไว้ในมาตรา ๗ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ไว้ในมาตรา ๘ โดยมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) พิจารณาอนุมัติ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ (๒) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับ มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการออกกฎหมายกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้อัยการ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นที่จำเป็น มาเพื่อประกอบการพิจารณา...” ดังนั้น คณะกรรมการการจึงเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องคงบทบาทของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ไว้ในมาตรา ๑๙/๑ ประกอบกับในร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมาก็ไม่ได้มีการแก้ไของค์ประกอบหรืออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน

ผู้เสียหายฯ เพียงแต่มีการเพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๑๙/๑ (๒) ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาคำทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเท่านั้น

๒. คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดในทุกกรณี แต่อาจเกิดจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ หรือข้อจำกัดที่พนักงานอัยการไม่สามารถเข้าถึงพยานหลักฐานบางอย่างได้ อาทิ ในคดีที่มีการเสียชีวิตของบุคคล ต่อมาได้พบชิ้นเนื้อและตรวจสอบ DNA จึงทำให้พนักงานอัยการสามารถเปลี่ยนความเห็นสั่งฟ้องในภายหลังได้ ซึ่งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้มีบทบัญญัติใดห้ามมิให้ฟ้องคดีใหม่หากมีหลักฐานใหม่ปรากฏ ทั้งนี้ คำสั่งไม่ฟ้องคดีถือเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ และไม่ได้หมายความว่าคดีจะสิ้นสุดโดยสมบูรณ์

๓. คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ นั้น มีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วน อาทิ ปลัดกระทรวงต่าง ๆ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมการปกครอง รวมถึงผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาวุโสและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติคำตอบแทน คำทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ในเชิงลึก สามารถพิจารณาได้อย่างรอบคอบว่าควรจ่ายคำตอบแทน คำทดแทนเป็นจำนวนเงินเท่าไร เพื่อให้การจ่ายเงินของรัฐเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล หากไม่มีกลไกดังกล่าว ก็อาจขาดความยืดหยุ่นและกลายเป็นภาระทางการคลัง เพราะไม่ผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เพียงพอ จึงเห็นว่าการกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาคำทดแทนหรือค่าใช้จ่าย จะทำให้มีการพิจารณาคำทดแทนหรือค่าใช้จ่ายในเชิงลึกและใช้เงินภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่แพะ หรือผู้บริสุทธิ์ในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งอาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ แต่ไม่ใช่ทุกกรณีที่ผู้ต้องหาจะเป็นผู้บริสุทธิ์จริง ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาพบว่าผู้ต้องหาที่กระทำความผิดจริงแต่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีเพราะหาพยานหลักฐานไม่ได้มีเป็นจำนวนหลายพันราย หากไม่มีคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามากลั่นกรองอาจต้องจ่ายคำทดแทนหรือค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ที่กระทำผิด ซึ่งเป็นการใช้เงินภาษีที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ ไม่ได้เป็นการแทรกแซงคำสั่งของพนักงานอัยการ แต่เป็นการพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมว่า ผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ควรได้รับการเยียวยาหรือไม่ เพื่อใช้งบประมาณที่มีอยู่ราวปีละ ๕๐๐ ล้านบาทอย่างรอบคอบและเป็นธรรมที่สุด

๕. คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ สามารถมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด หรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด ซึ่งจะทำให้การจ่ายคำทดแทนแก่ผู้ต้องหาเป็นไปอย่างถูกต้องและป้องกันการหลอกลวงจากเหยื่อปลอม ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่สมดุลและยุติธรรม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น และผู้สงวนคำแปรญัตติ (นายธนะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ)

มาตรา ๑๙/๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๙/๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๙/๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่พอใจให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือคำสั่งยุติการดำเนินคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น ดังนี้

นายธนะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙/๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๙/๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎหมาย เว้นแต่ที่มีกฎหมาย กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ค่าทดแทนตาม (๑) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีให้ถือเป็นเงินเยียวยา ค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทันที ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่พอใจที่ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เช่นว่านั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคสาม คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหา ได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘/๒ วรรคสาม เพื่อกำหนดให้ค่าทดแทนในกรณีที่ พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ถือเป็นเงินเยียวยาความเสียหายเบื้องต้น และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวแก่ผู้ต้องหาทันที ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย และเพิ่มถ้อยคำว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคสาม” ในวรรคท้ายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิของ ผู้ต้องหาและเร่งรัดกระบวนการจ่ายค่าทดแทนให้รวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘/๒ (๑) ซึ่งเป็นค่าทดแทนจากการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือระหว่างสอบสวนที่สามารถตรวจสอบและคำนวณได้ ทันทีโดยพิจารณาจากหมายขัง และไม่จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะช่วย ลดระยะเวลาในการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากเดิมที่ใช้ระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ให้เหลือ ประมาณ ๑ เดือน ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องหาเริ่มต้นชีวิตใหม่ และถือเป็นการเยียวยา อีกทั้งยังเป็นการสร้างหลักประกันขั้นต่ำให้แก่ประชาชนที่อาจตกเป็นจำเลยในคดีอาญาโดยมิชอบ อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวไม่ใช่การเพิ่มภาระงาน แต่เป็นการแยกกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย ออกจากการใช้ดุลพินิจหรือกระบวนการพิจารณาที่ซ้ำซ้อน เพื่อแสดงความรับผิดชอบของรัฐต่อ ความเสียหายที่เกิดจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเพิ่มเติมต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- เห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการเสียงข้างมากที่เพิ่มหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๙/๑ เนื่องจากการแก้ไขดังกล่าวไม่ได้ตัดอำนาจหรือบทบาทของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ แต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ ไม่มีอำนาจพิจารณาคำทดแทนของผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังในคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี เพราะรัฐต้องจ่ายค่าทดแทนให้ผู้ต้องหาเต็มตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ ยังคงมีอำนาจพิจารณาโดยคำนึงถึงความเดือดร้อนและความเหมาะสมเป็นกรณีไป ดังนั้น การแก้ไขของคณะกรรมการการเสียงข้างมากดังกล่าวจึงไม่ส่งผลกระทบต่อหลักการของกฎหมาย รวมทั้งไม่กระทบต่ออำนาจของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ แต่อย่างใด

คณะกรรมการการตอบชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

- คณะกรรมการการเสียงข้างมากไม่ต้องการให้จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาทันทีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี เนื่องจากตามแนวปฏิบัติที่ผ่านมา การขอรับการเยียวยาสิทธิหลายกรณี ทั้งค่าทดแทน ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต่อการดำเนินคดี จะพิจารณารวมกันไปในคราวเดียวกัน โดยใช้ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณ ๒๑ วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างเหมาะสม ดังนั้น หากกำหนดให้จ่ายค่าทดแทนทันทีเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี จะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานผู้ปฏิบัติที่ต้องดำเนินการซ้ำซ้อนในหลายกรณี

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของกรรมการผู้สงวนความเห็น (นายธนะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ)

๑.๒.๑๒ มาตรา ๑๐ แก้ไขมาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

และมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ

(๒) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็นและมีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ ดังนี้

นายชัย จันเอยมิ่ง นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนายเอกสิทธิ์ อัครศักดิ์กิริต (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่สุดตมในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็คดีที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) ถูกควบคุมหรือชังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลสั่งให้จำหน่ายคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

นายชนะชัย แสงศิริผล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่สุดตมในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็คดีที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) ถูกควบคุมหรือชังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) เมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาศาลชั้นสุดท้ายให้ยกฟ้อง ศาลสั่งให้จำนำยคดี และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมิได้รับค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม ความในมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ

(๒) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) เมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาศาลชั้นสุดท้ายให้ยกฟ้อง ศาลสั่งให้จำนำยคดี และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

นายธีรวัชร พันธ์นาค ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๒๐ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ~~และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด~~ หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายปิยรัฐ จงเทพ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ

(๒) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และ คณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลย ไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่น

ที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การกำหนดให้จำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเฉพาะกรณีที่ถูกลักพาตัวโดยพนักงานอัยการ อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในคดีอาญาประชาชนสามารถฟ้องคดีได้ด้วยตนเอง จึงอาจทำให้เกิดจำเลยสองประเภทซึ่งมีสถานะต่างกัน คือจำเลยที่ถูกฟ้องโดยพนักงานอัยการและจำเลยที่ถูกฟ้องโดยผู้เสียหาย ดังนั้น จึงควรกำหนดให้จำเลยไม่ว่าผู้จะถูกฟ้องโดยพนักงานอัยการ หน่วยงานรัฐ หรือประชาชน มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

๒. การกำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้องเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องโดยพนักงานอัยการเท่านั้น เป็นการตีความที่แคบเกินไปและไม่ครอบคลุมความเป็นจริงของระบบกฎหมายไทย เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาสามารถฟ้องร้องได้หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นการฟ้องโดยผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือหน่วยงานของรัฐ หากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิเห็นชอบตามกรรมาธิการเสียงข้างมากจะทำให้จำเลยที่ถูกฟ้องโดยผู้เสียหาย เช่น คดีความผิดอันเกิดจากการใช้เชือก ที่เมื่อจำเลยถูกควบคุมตัวจนสูญเสียชีวิต และได้รับความเสียหายในระหว่างกระบวนการทางกฎหมาย แต่กลับไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ ทั้งที่ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับจำเลยที่ถูกฟ้องโดยพนักงานอัยการ ดังนั้น การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจึงควรกำหนดให้ครอบคลุมจำเลยที่ถูกฟ้องโดยผู้เสียหายหรือหน่วยงานอื่นด้วย เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิทุกประเภทมีความเท่าเทียมกัน

๓. การกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยเท่ากับให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ มีอำนาจเหนือคำพิพากษาของศาลเป็นการพิจารณาที่ซ้ำซ้อนและขัดต่อหลักอำนาจตุลาการ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเพิ่มเติมต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การแก้ไขมาตรา ๒๐ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย จะสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือไม่

๒. คดีที่ฟ้องโดยประชาชน เช่น คดีฉ้อโกง ที่มักใช้ระยะเวลาในกระบวนการพิจารณาเป็นเวลานานทำให้จำเลยถูกควบคุมตัวเป็นเวลานาน หากต่อมาศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดกรณีนี้จำเลยจะได้รับการชดเชยเยียวยาด้วย หรือไม่

คณะกรรมการการตอบชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

- การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ เพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมายเดิม โดยคณะกรรมการได้สอบถามความเห็นของกรรมการทุกคนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาเรื่องการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากความบกพร่องของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในกรณีที่รัฐเป็นฝ่ายดำเนินคดีผ่านพนักงานอัยการซึ่งมีบทบาทสำคัญตั้งแต่การจับกุม การสอบสวน และการสั่งฟ้องคดี ต่างจากคดีที่ประชาชนฟ้องคดีเองซึ่งรัฐมีบทบาทน้อยกว่า อีกทั้งความเสียหายในกรณีหลังอาจเกิดจากความขัดแย้งส่วนตัวหรือการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ดังนั้น กรรมการการเสียชังมากจึงกำหนดให้การเยียวยานี้ครอบคลุมเฉพาะจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการเท่านั้น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเพิ่มเติมต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. สิทธิของจำเลยในกระบวนการยุติธรรม หากพิสูจน์ว่าไม่ได้กระทำความผิดจะต้องได้รับการเยียวยา โดยหลักการดังกล่าวควรนำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น การเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้พิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ย่อมขัดหรือแย้งกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ที่มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทนค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

๒. การแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในบางมาตราอาจจะขัดกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการในวาระที่ ๑ ที่กำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเมื่อศาลมีคำพิพากษาศาลถึงที่สุดว่าไม่ได้กระทำความผิดเพราะไปขยายสิทธิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับเยียวยา แม้ศาลยังไม่มีคำพิพากษาลงถึงที่สุด และไม่ควรถูกกำหนดเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ เพื่อรักษาหลักการเดิมให้ชัดเจน

คณะกรรมการการตอบชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

- ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ได้เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา แต่เป็นการขยายบทบาทของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และคุ้มครองสิทธิของจำเลยให้มากขึ้น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมยังคงเป็นไปตามหลักการเดิมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้ขยายเวลาการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้จาก ๑ ปีเป็น ๒ ปี เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบมีโอกาสในการได้รับการเยียวยามากขึ้น

ทั้งนี้ กรรมการการเสียงข้างมากขอยืนยันว่ามีความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณา
คำตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ด้วย เพื่อให้การเยียวยาเป็นไป
อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของกรรมการผู้สงวน
ความเห็นและผู้สงวนคำแปรญัตติ (นายธนะชัย แสงศิริผล)

มาตรา ๒๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๑ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๐ ให้กำหนดตาม
หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือ
การพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือชั่งก่อก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือ
การพิจารณาดำเนินคดี ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย
และจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรง
จากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมาย
กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ในกรณีที่จำเลยมีค่าขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งให้จำหน่าย
คดีเสียจากสารบบความหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอ
ดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทน
หรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใด
หรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลย
จะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายธนะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น
โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๐ ให้กำหนด
ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดี ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมาย กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ค่าทดแทนตาม (๑) เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหาย เบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้จำเลยทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในกฎกระทรวง

ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคสาม คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลย ได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”

กรรมาธิการผู้สงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๒๑ เพื่อให้มีการจ่ายเงินเยียวยาเบื้องต้นแก่ จำเลยทันทีเมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี โดยให้ถือเป็น สิทธิพื้นฐานของจำเลยในคดีอาญา ที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อยกระดับการคุ้มครอง สิทธิของผู้บริสุทธิ์ในกระบวนการยุติธรรม และสร้างหลักประกันให้ประชาชนทุกคนว่า หากตกเป็นจำเลย โดยไม่มีความผิดจะได้รับการเยียวยาที่ชัดเจนและเป็นธรรม

คณะกรรมการตอบชี้แจง ดังนี้

- กรรมาธิการเสียงข้างมากเห็นว่าการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องนั้น ควรพิจารณารวมกับการจ่ายเงินเยียวยากรณีอื่นด้วย โดยจะใช้ ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณ ๒๑ วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ไม่ซ้ำจนเกินไป และไม่กระทบสิทธิ ของจำเลย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้จ่ายค่าทดแทนแก่จำเลยทันทีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น (นายธนะชัย แสงศิริผล และนายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ)

๑.๒.๑๓ มาตรา ๑๑ แก้ไขมาตรา ๒๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงาน ตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด

(๒) ผู้ต้องหาหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือคำสั่งยุติการดำเนินคดี

(๓) จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง หรือคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อสำนักงาน”

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการดำเนินการจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายที่และมีสิทธิขอได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงาน ทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวมีสิทธิโดยไม่ชักช้า

(๑) ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด

(๒) ผู้ต้องหาหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

(๓) สืบเสาะหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ทนายทยื่นคำขอต่อทนายทวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา สืบเสาะ หรือทนายทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อสำนักงาน”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายปิยรัฐ จงเทพ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๒๒ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) จำเลยหรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดให้ยกฟ้อง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

กรรมการผู้ขอสงวนความเห็นได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย เพื่อเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม ควรเป็นหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ต้องให้ผู้เสียหายเป็นฝ่ายร้องขอ ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีผู้เสียหายที่จะได้รับเงินเยียวยาเป็นจำนวนมาก แม้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอเป็น ๒ ปี ก็ยังอาจไม่เพียงพอหากไม่มีการแจ้งสิทธิอย่างชัดเจน ดังนั้น หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศาล พนักงานอัยการ หรือคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จึงควรมีหน้าที่แจ้งสิทธิให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบทราบทันที และควรออกระเบียบรวมถึงกำหนดแบบฟอร์มในการยื่นคำขอเพื่อรองรับให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถใช้สิทธิได้โดยง่าย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๑๔ มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓ กรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายซึ่งได้รับความเสียหาย เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สหมีหรือสหวิษย คู่สมรสหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

๑.๒.๑๕ มาตรา ๑๓

ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๑๖ มาตรา ๑๔

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๔ กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้ต้องหาดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

กรณีที่จำเลยถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้ จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ ให้จำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัตินี้”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

๑.๒.๑๗ มาตรา ๑๕

ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๑๘ มาตรา ๑๖

ไม่มีการแก้ไข

๙. รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=29YJU>

๑๐. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=ZPBPF>

๑๑. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=FOE5T>

๒. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๑๖ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มีงดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๒ เสียง

๓. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภแล้วพิจารณาตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรมีข้อสังเกตเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนี้

“(๑) ปัจจุบันมีบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาในหลายรูปแบบ เช่น ผู้ถูกกักตัวตามพระราชบัญญัติกักขังการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นิรโทษกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือผู้ถูกควบคุมตัวในคดีอาญาโดยบุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น จึงควรได้รับการคุ้มครองสิทธิตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

เนื่องจากบุคคลผู้ถูกกักตัวหรือบุคคลผู้ต้องสงสัย ยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มีเพียงระเบียบที่กำหนดให้หน่วยงานต้องเยียวยา แต่ในทางปฏิบัติยังมีระเบียบให้ต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงาน ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง และฝ่ายตำรวจ โดยต้องรับรองว่าบุคคลนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุความรุนแรงหรือกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งแม้ภายหลังจากการถูกกักตัวหรือควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องสงสัยแล้ว จะไม่มีการดำเนินคดีใด ๆ แต่ส่วนใหญ่จะไม่ได้ได้รับการรับรองครบจากทั้ง ๓ ฝ่ายข้างต้น ส่งผลให้เสียสิทธิที่จะได้รับเงินเยียวยา จึงควรพิจารณากำหนดบทนิยามเพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึงบุคคลที่กฎหมายจะให้การคุ้มครองมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือเยียวยา เพื่อให้พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายกลางสำหรับการชดเชยค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

(๒) กรณีที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา สั่งจ่ายค่าตอบแทนน้อย หรือยกคำร้อง จะไม่สามารถขออุทธรณ์หรือแพ้มของคณะกรรมการได้ และเอกสารคำสั่งไม่บอกเหตุผลว่าทำไมถึงยกคำขอ เหตุผลที่สั่งจ่ายน้อยหรือเหตุผลในการยกคำร้อง จึงขอให้คณะกรรมการระบุเหตุผล ในการยกคำร้อง และในการสั่งจ่ายค่าตอบแทนน้อย เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลยในคดีอาญา สามารถนำเหตุผลไปทำการโต้แย้งในการอุทธรณ์

(๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลยหรือทนายความของบุคคลข้างต้น ทราบถึงสิทธิในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือ ค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการให้ทันภายในระยะเวลา ๒ ปี

(๔) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันการคุมขังระหว่างพิจารณาคดีโดยไม่จำเป็น เพื่อให้หลักการ “ปล่อยเป็นหลัก คุมขังเป็นข้อยกเว้น” มีผลบังคับใช้อย่างแท้จริง ควรมีการปรับปรุง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีความชัดเจนและเป็นระบบ โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(๔.๑) ปรับปรุงถ้อยคำทางกฎหมายให้สะท้อนหลักการชัดเจนยิ่งขึ้นเสนอให้ เปลี่ยนถ้อยคำจาก “ปล่อยชั่วคราว” เป็น “ปล่อย” หรือ “ปล่อยระหว่างพิจารณา” และเปลี่ยนคำว่า “ขัง” เป็น “ขังชั่วคราว” เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการคุมขังในระหว่างพิจารณาเป็นเพียงข้อยกเว้น ทั้งนี้ อาจพิจารณาแนวทางจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศสเป็นตัวอย่าง ประกอบ

(๔.๒) ยกเลิกบทบัญญัติที่อนุญาตให้ขังได้โดยไม่ต้องพิสูจน์เหตุจำเป็นปัจจุบัน มาตรา ๗๑ ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๑) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจ เจ้าพนักงานยื่นคำร้องขอคุมขังได้ หากคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ เหตุจำเป็นของการขัง เช่น ความเสี่ยงในการหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน รวมถึงการก่อเหตุร้าย เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงควรยกเลิกมาตรา ๖๖ (๑) และกำหนดให้ผู้ร้องขอให้ขัง (เช่น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ) เป็นผู้มีการะในการพิสูจน์เหตุจำเป็นดังกล่าวต่อศาล พร้อมทั้งระบุให้ศาลมีหน้าที่ไต่สวนผู้ร้องขอและผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนมีคำสั่ง หากไม่สามารถพิสูจน์ เหตุจำเป็นได้ ศาลต้องมีคำสั่งให้ปล่อยเท่านั้น โดยอาจปล่อยโดยมีหรือไม่มีเงื่อนไข ทั้งนี้ เงื่อนไขใด ๆ ต้องไม่เป็นภาระเกินสมควรแก่เหตุ

(๔.๓) รับรองสิทธิในการเข้าถึงทนายความตั้งแต่เริ่มถูกควบคุมตัวควรกำหนดให้ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากทนายความตั้งแต่ถูกจับกุม หากไม่สามารถจัดหาทนายได้ ด้วยตนเอง รัฐต้องจัดหาทนายความขอแรงให้ และควรส่งเสริมให้เป็นทนายความคนเดียวกันที่ให้ความช่วยเหลือตลอดกระบวนการพิจารณาคดี เพื่อสร้างความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในการคุ้มครอง สิทธิของผู้ต้องหา

(๕) ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๖/๑ หรือพัฒนาข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อกำหนดหน้าที่ ภายใต้กฎหมายดังกล่าวร่วมกันว่า หากภายหลังจากพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือ ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง หากผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาไม่มีทนายความหรือผู้ให้การช่วยเหลืออื่นใด ที่จะช่วยดำเนินการให้เข้าถึงสิทธิที่ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาได้ ให้ศาลติดต่อมาที่สภาทนายความ

เพื่อจัดหาทุนความอาสาช่วยดำเนินการช่วยเหลือประชาชนต่อไป พร้อมกับได้รับค่าตอบแทน การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวตามกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดต่อไป

(๖) รัฐบาลควรเร่งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลด ความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมและปัญหาการนำตัวผู้บริสุทธิ์เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๗) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการติดตามประเมินผล ทำการศึกษาวิจัยการบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ภายหลังจากมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา ๑ ปี เพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

(๘) กระบวนการยุติธรรม ถือเป็นกลไกหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมไทยยังประสบปัญหา หลายด้าน เช่น ความล่าช้า ความเหลื่อมล้ำ การแทรกแซงทางการเมือง และการทุจริตในกระบวนการ สอบสวนและพิจารณาคดี ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ในการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๙) ควรรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญา ไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน โดยให้ยกเลิกกฎหมายที่มีความซ้ำซ้อนทั้งหมด เพื่อให้มีความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและผู้บังคับใช้กฎหมายต่อไป

(๑๐) ควรยกเลิกระบบคณะกรรมการวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าทดแทนค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญา แต่ใช้องค์กรสุดท้ายที่เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับคดีเป็นผู้รับคำร้อง รับพิจารณา เป็นหน่วยรับจ่ายค่าทดแทน ค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยหากพนักงานอัยการ มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หน่วยงานรับคำร้อง รับพิจารณา หน่วยรับจ่ายงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าทดแทนในคดีอาญาจะเป็นสำนักงานอัยการผู้ที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ส่วนในกรณีศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หน่วยงานรับคำร้อง รับพิจารณา หน่วยรับจ่าย งบประมาณค่าใช้จ่ายทดแทนคดีอาญาจะเป็นศาลยุติธรรม ส่งผลให้กระบวนการยื่นคำร้องพิจารณา คำร้องเสร็จสิ้นในหน่วยงานที่สั่งเรื่องดังกล่าว อันเป็นการลดขั้นตอนกระบวนการ ลดเวลา ลดความซ้ำซ้อน ลดความสับสน ลดค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากร อีกทั้ง เมื่อหน่วยงานที่สั่งคดีมีความรับผิดชอบ ในการพิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในคดีอาญา จะมีความรอบคอบในการทำสำนวน รวมถึง การคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยอีกด้วย

(๑๑) เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา โดยการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรมิได้รับหลักการไว้แล้ว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม “เหตุผล” ดังนี้

“เหตุผล

โดยที่มาตรา ๒๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและยังไม่ครอบคลุมสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังทั้งในชั้นก่อนและระหว่างสอบสวน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังทั้งในชั้นก่อนและระหว่างสอบสวน ระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย รวมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยได้รับการช่วยเหลือเยียวยาที่สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง และเป็นธรรมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๐๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๓ เสียง

หมายเหตุ สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗ และข้อ ๑๐๕^๕

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗ และข้อ ๑๐๕ กำหนดไว้ ดังนี้

“ข้อ ๑๒๗ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ และในกรณีที่คณะกรรมการ มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกต ดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๕

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยัง คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ฯลฯ

ฯลฯ”

๔. การวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

จากการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีประเด็นข้อดีและข้อสังเกต ดังนี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^๖

๑) การกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี จะทำให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย สามารถนำค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายที่ได้รับไปใช้จ่ายได้โดยไม่ติดข้อจำกัดเรื่องการชำระหนี้เดิม

๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทายาทให้มีความหมายเฉพาะ ทำให้เกิดความชัดเจนว่าทายาทผู้ใดบ้างที่จะมีสิทธิตามกฎหมาย

๓) การแก้ไขเพิ่มเติมการแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในคดีอาญาแก่ผู้เสียหายหรือทายาท ผู้ต้องหา และจำเลย ทำให้บุคคลเหล่านั้นทราบว่ามีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายดังกล่าว

๔) การให้อำนาจคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลย ทำให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ยื่นคำขอ

๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายภายในระยะเวลา ๒ ปี โดยสามารถยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือยื่นต่อหน่วยงานอื่น หรือยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

๖) การเพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทำให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายได้

^๖ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. น. ๖

ดังนั้น จึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะเพิ่มสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา จากเดิมที่ให้เฉพาะในชั้นของการเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลแล้วเท่านั้น อีกทั้งยังเพิ่มเติมสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับในชั้นของการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และการกำหนดให้มีการแจ้งสิทธิ รวมถึงการกำหนดระยะเวลาให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทนายให้มีความหมายเฉพาะและกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี จะทำให้การพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเป็นธรรมมากขึ้น

๓. ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
และร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
 กับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
 และร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นปีที่ ๕๖ ในรัชกาลปัจจุบัน	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า		
โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้		
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔”	มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”	มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”
มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย ถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น “จำเลย” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่า ได้กระทำความผิดอาญา	มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” ระหว่างบทนิยาม คำว่า “ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ““ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล”	มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” ระหว่างบทนิยาม คำว่า “ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ““ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด อาญาแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล”

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
“ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ที่จำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขัง ระหว่างการพิจารณาคดี และปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้น ฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำ ของจำเลยไม่เป็นความผิด	มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน หรือการพิจารณาคดี”	มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน หรือการพิจารณาคดี”
“พนักงานอัยการ” หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยพนักงานอัยการหรืออัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญ ศาลทหาร	มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “พนักงานอัยการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “พนักงานอัยการ” หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร”	มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “พนักงานอัยการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “พนักงานอัยการ” หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมาย ว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร”
มาตรา ๕ การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น	มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๕ การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น	มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๕ การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี	ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี
มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือจำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่ จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิ ในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้เสียหายหรือจำเลยนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยถึงแก่ ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทายาทที่มีสิทธิ ขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับ ผลกระทบจากความเสียหายด้วย”	มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยถึงแก่ ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทายาทที่มีสิทธิ ขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทายาทซึ่งได้รับ ผลกระทบจากความเสียหายด้วย”
มาตรา ๖/๑ ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวน แจ้งให้ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ ดังกล่าวทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้	มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๖/๑ ในคดีอาญา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย มีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งถึงสิทธิ ที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัตินี้	มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๖/๑ ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ ผู้เสียหาย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ดังกล่าว ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้”

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	การแจ้งถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด”	ในคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติ การดำเนินคดี และผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือให้เจ้าพนักงาน ผู้มีหน้าที่ปล่อยตัว แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ต้องหาหรือทนายซึ่งได้รับ ความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ในกรณีที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีนั้น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหา ไม่เป็นความผิด ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และมีการถอนฟ้องในระหว่าง การดำเนินคดี ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี หรือศาลมีคำพิพากษา ถึงที่สุดให้ยกฟ้องและจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าวแจ้งให้จำเลยหรือทนายซึ่งได้รับ ความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้มีการแจ้งตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ปล่อยตัวแจ้งเป็นหนังสือหรือทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วบันทึก รายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีหรือทะเบียนประวัติ ซึ่งตนรับผิดชอบด้วย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการ ให้เป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๑๘/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และ (๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด หรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง	มาตรา ๑๘/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และ (๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เมื่อคณะกรรมการพิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด หรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๑๘/๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๘/๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ประสงค์ให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร	มาตรา ๑๘/๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๘/๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ค่าตอบแทนตาม (๑) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทันที ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ประสงค์ให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอ ดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”	ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคสาม คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”
มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้อง (๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ (๒) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ (๓) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ถ้าเป็นเหตุอยู่ในลักษณะคดีจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ได้ด้วย	มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ (๒) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ (๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น	มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑)เป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นคดีที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ (๓) เมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลสั่งให้จำหน่ายคดี และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดหรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง	การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
มาตรา ๒๑ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๐ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขัง ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวล กฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลย เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตาย และความตายนั้น เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว	มาตรา ๒๑ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๐ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือ การพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขัง ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดี ในอัตรา ที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลย เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้น เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว	มาตรา ๒๑ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๐ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่าง การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดี ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลย เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้น เป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ค่าตอบแทนตาม (๑) เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องให้ถือเป็น เงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทน ดังกล่าวให้จำเลยทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
ในกรณีที่มีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับและโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชย ความเสียหายจากทางอื่นด้วย	ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชย ความเสียหายจากทางอื่นด้วย”	ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคสาม คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”
มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๔/๑ ตามแบบที่สำนักงานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิดหรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุด ว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดแล้วแต่กรณี	มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้	มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย จำเลย หรือทนายทดังกล่าว จะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา ๑๔/๑ แล้วแต่กรณี	(๑) ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด (๒) ผู้ต้องหาหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี (๓) จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือ วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือ ทนายทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอ ต่อสำนักงาน”	(๑) ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหาย ได้รู้ถึงการกระทำความผิด (๒) ผู้ต้องหาหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือคำสั่งยุติการดำเนินคดี (๓) จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอ ภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง หรือคำสั่งให้จำนำคดีเสียจาก สารบบความ การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือ ทนายทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอ ต่อสำนักงาน”
มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้เสียหาย จำเลย หรือทนายท ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือไม่สามารถยื่นคำขอ ด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับ การแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย จำเลย หรือทนายท	มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๓ กรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายท ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอ ด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับ การแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายท	มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๒๓ กรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายท ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอ ด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรสหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับ การแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายท

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
ซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	ซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”	ซึ่งได้รับความเสียหาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”
	มาตรา ๑๓ คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่าง การพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ถ้าคำขอตามวรรคหนึ่งมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติม คำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ได้	มาตรา ๑๓ คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่าง การพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ถ้าคำขอตามวรรคหนึ่งมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติม คำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ได้

พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่าง พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๑๔ กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้ต้องหาดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ กรณีที่จำเลยถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้จำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้	มาตรา ๑๔ กรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้ต้องหาดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ กรณีที่จำเลยถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้จำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้
	มาตรา ๑๕ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	มาตรา ๑๕ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.*

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยสามารถสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังนี้

ระยะเวลาและวิธีการในการรับฟังความคิดเห็น^๒

๑) กรอบระยะเวลาดำเนินการ เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ ระหว่างวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ๓๗ วัน

๒) วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) รับฟังความคิดเห็นออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (www.rlpd.go.th) โดยประสานส่งหนังสือไปทุกกระทรวง กรม ทุกจังหวัดให้แจ้งประชาชนทั่วไปเข้ามารับฟังความคิดเห็น

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (www.rlpd.go.th) ระหว่างวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ๓๗ วัน โดยมีการให้ข้อมูล

*นางพัชรา พุฒเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๗๗ ๑.๓๓

๑.๓๓

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาดังกำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๓๓

๑.๓๓”

^๒ รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ., หน้า ๓, สืบค้นเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๔,

<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=OGAUH>

ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็น และมีหนังสือถึงหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็นหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า จำนวน ๙๖ หน่วย รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๕๐ หน่วย NGOs หรือภาคประชาชน จำนวน ๓๗ หน่วย ภาคธุรกิจ จำนวน ๓๗ หน่วย และหน่วยงานภายในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวน ๑๕ หน่วย รวมเป็นจำนวน ๒๓๕ หน่วย เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นโดยมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๓๒๙ คน “เห็นด้วย” ๓๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๙๐ และไม่เห็นด้วย ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๐

(๒) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ครอบคลุมทุกภูมิภาค กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ผ่านระบบ Video Conference ไปทั้ง ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๕ - ๐๑ ชั้น ๕ อาคารกระทรวงยุติธรรม ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์การภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัด มีผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งหมด ๗๔๘ คน

(๓) การรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม

๒. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น^๓

● ประเด็นที่ ๑ การเปลี่ยนชื่อกฎหมาย วันที่มีผลบังคับใช้ และบทนิยาม การเปลี่ยนชื่อกฎหมาย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ บังคับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ หากจะเปลี่ยนชื่อควรปรับให้สั้น ไม่ควรยาวมากเพื่อง่ายต่อการจดจำ

๒) การตั้งชื่อพระราชบัญญัติถูกต้องและสอดคล้องกับแบบการร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดไว้

๓) วัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ในครั้งแรกตราขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาด ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น แม้ต่อมาได้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไป แต่หลักการนี้ก็ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ดังนั้น การใช้คำว่า “คุ้มครอง” จะครอบคลุมและตรงวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือประชาชนมากขึ้น จึงเห็นด้วยกับการแก้ไขในประเด็นนี้

๔) ชื่อที่จะเปลี่ยนใหม่มีความครอบคลุมเนื้อหาของกฎหมายทั้งฉบับ กระชับ และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับร่างกฎหมายฉบับใหม่

^๓ เพ็ญอ้าง, หน้า ๓ - ๓๙.

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) ควรเปลี่ยนชื่อเป็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อจะได้ครอบคลุมมากกว่าเดิม

๒) เนื่องจากตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ ประสงค์ที่จะช่วยเหลือเยียวยาและทดแทน เห็นควรตัดคำว่า “คุ้มครอง” และเปลี่ยนไปใช้คำอื่นที่เห็นสมควรแทน

๓) การเปลี่ยนชื่อร่างพระราชบัญญัติเป็น “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา” นั้น เห็นว่า คำว่า “คุ้มครอง” ซึ่งหมายถึง การปกป้อง รักษา ป้องกันดูแล มีลักษณะเป็นมาตรการก่อนเกิดการละเมิดสิทธิ หรือเป็นการป้องกันก่อนเพื่อมิให้สิทธิของประชาชนถูกล่วงละเมิด จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และเนื้อหาของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรการเพื่อเยียวยาแก้ไขความเสียหายให้แก่ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมหรือกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาดและได้เกิดขึ้นแล้ว

๔) ควรเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติเยียวยา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๕) ควรเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๖) ชื่อร่างพระราชบัญญัติไม่ชัดเจน ไม่เฉพาะเจาะจงในเรื่องความชัดเจนว่าคุ้มครองเรื่องใด

๗) การใช้ชื่อใหม่ไม่สอดคล้องและไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายและบทบาทในการให้ความช่วยเหลือในการจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนได้

วันที่มีผลบังคับใช้

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) ระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายมีความเหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือผู้ถูกบังคับ ได้รับรู้รับทราบหรือเตรียมความพร้อมก่อนที่จะกฎหมายจะมีผลใช้บังคับ

๒) เห็นด้วยกับกำหนดวันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับ เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำอนุบัญญัติเพื่อรองรับร่างกฎหมาย อย่างไรก็ตาม เพื่อความละเอียดรอบคอบควรหาหรือหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติอีกครั้ง

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) ควรให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วันหลังจากมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒) ควรให้มีผลบังคับทันทีนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพราะหากในระหว่างเวลา ๑๒๐ วัน มีกรณีผู้มีสิทธิเกิดขึ้น อาจจะทำให้เสียสิทธิในประเด็นนี้ไป

๓) ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๔) ให้ใช้บังคับในวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเป็นกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองสิทธิต่อประชาชน และเป็นคุณกับผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้งผู้เสียหายในคดีอาญา ส่วนกระบวนการดำเนินการเป็นเรื่องที่ส่วนราชการต้องเตรียมในช่วงต้น ซึ่งอาจทำให้ได้เงินล่าช้าเท่านั้น

๕) ควรกำหนดไว้เพียง ๓๐ วัน เนื่องจากในปัจจุบัน สถานการณ์การจ่ายค่าเสียหายและค่าทดแทนแก่จำเลยในคดีอาญา ได้คงค้างการดำเนินการเบิกจ่ายเป็นจำนวนมาก

๖) ควรมีผลบังคับใช้ในวัดถัดไปเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน เพราะปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายให้การช่วยเหลือ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๗) ควรลดระยะเวลาที่มีผลบังคับใช้ แล้วคุ้มครองผู้ต้องหาให้ได้รับสิทธิโดยเร็ว

บทนิยาม

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เพื่อให้ครอบคลุมถึงผู้ต้องหาที่ไม่ได้กระทำความผิดและถูกจับดำเนินคดีและเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะ

๒) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายใหม่ที่จะมีผลใช้บังคับ การเพิ่มขอบเขตของค่าตอบแทนให้ครอบคลุมถึงผู้ต้องหาจึงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายนี้อยู่แล้ว

๓) เพื่อขยายการคุ้มครองและสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองผู้ต้องหาด้วย

๔) เห็นด้วยกับบทนิยาม คำว่า “ค่าทดแทน” ที่กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วยเช่นเดียวกับจำเลยในคดีอาญา เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนด้วย และเห็นด้วยกับบทนิยาม คำว่า “พนักงานอัยการ” ที่แก้ไขจาก “...พนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานอัยการ...” เป็น “...พนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์การอัยการและพนักงานอัยการ...” เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

๕) เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายในคดีอาญา หรือจำเลยในคดีอาญา

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เนื่องจากมีบางกรณีที่หน่วยงานของรัฐ เช่น รัฐวิสาหกิจ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น นิยามศัพท์คำว่า “พนักงานอัยการ” อาจไม่ครอบคลุมถึงกรณีดังกล่าว

๒) ควรกำหนดบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และปรากฏว่าคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวหาหรือคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้นฟังเป็นยุติว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่เป็นความผิด

๓) บทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” ควรจะระบุเพิ่มเติมต่อจากคำนิยามใหม่ ว่า “และปรากฏหลักฐานว่ามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ หรือปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องโจทก์”

● ประเด็นที่ ๒ การเรียกร้องสิทธิ เงินค่าตอบแทนและค่าทดแทนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

- ๑) เป็นสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยพึงได้รับ
- ๒) เพื่อขยายการคุ้มครองและสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองผู้ต้องหาด้วย

๓) เรื่องของทนายท หากไม่ต้องเป็นกรณีที่ต้องแต่งตั้งโดยศาลจะเป็นการสะดวกมากกว่า เนื่องจากเงินชดเชยไม่น่าจะใช้ทรัพย์สินมรดก

๔) เนื่องจากการลดข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการตีความกฎหมาย เพราะตามกฎหมายใหม่ไม่ว่าจะเป็นค่าตอบแทนของผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาและจำเลย ตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับคดี หรือจะต้องแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายแต่อย่างใด อันเป็นการลดข้อโต้แย้งสิทธิที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๕) เงินช่วยเหลือเยียวยาที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐไม่ควรที่เจ้าหนี้ในชั้นบังคับคดีจะได้รับ เพราะเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้คือการเยียวยาผู้ที่เป็นเหยื่ออาชญากรรมอย่างไรก็ตาม ทนายทโดยธรรมชาติควรจะได้รับสิทธิในการเยียวยาด้วย

๖) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การบังคับคดีหรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย เนื่องจากหากค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถถูกบังคับคดีได้ จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคลซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีได้อีกทั้งจะทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และลดปัญหาในการโต้แย้งสิทธิจากเจ้าหนี้

๗) เมื่อมีการขยายการช่วยเหลือไปถึงผู้กระทำความผิดในชั้นสอบสวน ควรเพิ่มคำว่าผู้ต้องหาในบทบัญญัติมาตราดังกล่าวนี้ด้วย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะ ว่า ค่าเสียหายที่รัฐชดใช้ไม่ควรให้เบิกได้จากหลายแหล่ง เนื่องจากเป็นงบประมาณของภาครัฐก้อนเดียวกันกับภาษีของประชาชน

● ประเด็นที่ ๓ การแจ้งสิทธิผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

- ๑) เป็นสิทธิที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาพึงได้รับ
- ๒) เพื่อขยายการคุ้มครองและสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้แจ้งคำสั่งแก่ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้ได้รับการปฏิบัติในทุกกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

๓) เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น เพราะผู้ต้องหาบางรายอาจไม่ทราบถึงสิทธิที่ตนเองมีเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ หรือหากทราบแต่ระยะเวลาได้ผ่านล่วงเลยไปจนไม่มีสิทธิที่จะขอรับได้อีกแล้ว

๔) ในคดีอาญาที่ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐควรมีการแจ้งผู้เสียหายให้ทราบสิทธิที่พึงมี เนื่องจากผู้เสียหายบางคนอาจจะขาดความรู้ด้านกฎหมายจึงไม่ทราบว่าตนมีสิทธิอย่างไร เช่นเดียวกับการให้แจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือจำเลยที่พนักงานอัยการถอนฟ้อง หรือที่ศาลพิพากษายกฟ้องถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์แต่กลับตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลย อาจต้องถูกคุมขังทำให้เสียอิสรภาพ เสียโอกาสในการประกอบอาชีพและโอกาสอื่น ๆ ในชีวิต หากผู้ต้องหาหรือจำเลยกลุ่มนี้ไม่ทราบสิทธิของตน และไม่ได้ร้องขอค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายจากภาครัฐก็จะเกิดความไม่เป็นธรรม จึงควรมีการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ทราบ เพื่อให้รัฐจะได้ดำเนินการช่วยเหลือตามสิทธิที่พึงมีต่อไป

๕) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการเพิ่มบทบัญญัติที่กำหนดให้พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๖) ควรแจ้งสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยทั้งที่เป็นหนังสือให้รับไปในวันปล่อยตัว และควรแจ้งสิทธิให้ทราบด้วยวาจาด้วย

๗) การเพิ่มเรื่องการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๖ โดยเฉพาะผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวน ซึ่งหากปรากฏภายหลังว่าไม่มีหลักฐานที่ยืนยันได้ว่ากระทำความผิดจนพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ผู้ต้องหาต้องได้รับการแจ้งสิทธิดังกล่าว คือ คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีและค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นสิทธิที่ผู้ต้องหาควรได้รับ

๘) ปัจจุบัน ปัญหาในการช่วยเหลือ คือ เอกสารรายงานการสอบสวนที่ต้องใช้ประกอบในการยื่นคำขอ เมื่อขยายเวลาจาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี ควรมีการแก้ไขการรับคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย โดยจะเริ่มที่หน่วยงานของตำรวจ อัยการหรือศาลก็ควรกำหนดให้ชัดเจน นอกจากนี้ ถ้าผู้เสียหายมายื่นคำขอที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแต่ไม่มีเอกสารดังกล่าวก็จะเกิดปัญหาเรื่องความล่าช้า

๙) หากเป็นจำเลยหรือผู้ต้องหาหลบหนีแล้วมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีควรมีการดำเนินการอย่างไร ควรกำหนดเกี่ยวกับกรณีนี้ด้วย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปว่า ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีหน้าที่และอำนาจในการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาที่ถูกฝากขังอยู่ในความควบคุมของทางเรือนจำด้วย เพราะจะแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบสะดวกและรวดเร็วกว่าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

● ประเด็นที่ ๔ เพิ่มอำนาจหน้าที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เพื่อให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจครอบคลุมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาด้วย

๒) เพื่อให้ผู้มีอำนาจได้ออกระเบียบและกฎกระทรวง

๓) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการเพิ่มหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติที่เพิ่มการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนด้วย

● **ประเด็นที่ ๕ สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา**

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เพื่อให้จำเลยได้รับค่าทดแทนในชั้นสอบสวนด้วย

๒) เพื่อขยายสิทธิให้จำเลยที่ถูกศาลตัดสินยกฟ้องโดยยกประโยชน์แห่งความสงสัย ทั้งนี้ ควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลยกฟ้องทุกกรณี

๓) มีข้อสังเกตว่าในกรณีที่ศาลได้พิจารณาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลยหรือพยานหลักฐานของโจทก์ยังมีเหตุสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้องจึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย จึงพิพากษายกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง จำเลยจะมีสิทธิได้รับการเยียวยาค่าเสียหายหรือค่าทดแทนหรือไม่ ทั้งนี้ เห็นควรที่จะแก้ไขให้จำเลยในลักษณะดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าเสียหายหรือค่าทดแทนด้วย

๔) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการขยายความคุ้มครองให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมให้จำเลยในคดีอาญามีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในชั้นสอบสวน

๕) จำเลยในคดีที่มีการถอนคำร้องทุกข์ไม่น่าจะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๖) ควรกำหนดค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเหมาะสมและประหยัด โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินคดีในชั้นสอบสวน และประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีของพนักงานอัยการ และควรกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาด้วย

๗) ควรกำหนดสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาให้เป็นรูปธรรมเพื่อความสะดวกในการทำงานและเป็นธรรมต่อผู้ต้องหาและจำเลยดังกล่าว

๘) ควรมีการแจ้งรายละเอียดสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายกรณีต่าง ๆ รวมถึงวิธีการในการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่ผู้มีสิทธิเรียกร้องโดยละเอียด

๙) ควรเพิ่มความคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยในชั้นสอบสวน และควรขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

๑๐) จำเลยที่ศาลยกฟ้องเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ควรอยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องได้รับค่าตอบแทนและค่าทดแทนด้วย

๑๑) เห็นด้วยกับหลักการที่จะเพิ่มความคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยในชั้นสอบสวน และการขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

๑๒) ที่ผ่านมามีปัญหาในการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยที่ศาลพิพากษายกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง คือ ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ซึ่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ จะไม่ได้เยียวยาให้แก่จำเลยประเภทนี้

๑๓) สอดคล้องกับการขยายความคุ้มครองและเยียวยาสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะทำให้ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในชั้นสอบสวนด้วย

๑๔) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในระหว่างถูกดำเนินคดี หากต่อมาพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องหรือยกฟ้องก็ควรได้รับสิทธิและได้รับความคุ้มครองด้วย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) จำเลยในคดีที่ศาลยกฟ้องทั้งหมดควรมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แต่จำนวนค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายนั้นควรแตกต่างกันระหว่างจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

๒) เมื่อฟังว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้กระทำความผิด หรือการกระทำไม่เป็นความผิดแล้ว ควรเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบโดยไม่มีเงื่อนไข

๓) ไม่ควรกำหนดโดยใช้ถ้อยคำว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำไม่เป็นความผิด เพราะเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องหรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเมื่อได้รับความเสียหายจากการดำเนินคดีย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยา

๔) การกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นกรณีที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี และในกรณีของจำเลยต้องปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด โดยไม่รวมถึงกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้อง หรือกรณีศาลมีคำพิพากษายกฟ้องด้วยเหตุที่ไม่อาจพิสูจน์จนสิ้นสงสัยได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะลงโทษจำเลย นั้น มีข้อสังเกตว่าเป็นการกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างเคร่งครัดจนไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาและจำเลยหรือไม่ เนื่องจากตามหลักการสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง เมื่อยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดแล้ว ย่อมต้องถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ ประกอบกับการพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นเป็นการพิจารณาโดยอาศัยพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเป็นหลัก และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือไม่มีน้ำหนักแล้ว พนักงานอัยการก็มักจะสั่งไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาพยานหลักฐานหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยอีก ในทางปฏิบัติผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงไม่มีโอกาสได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

จนปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ดังนั้น ผู้ต้องหาซึ่งพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีด้วยเหตุไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้อง หรือจำเลยซึ่งศาลมีคำพิพากษายกฟ้องด้วยเหตุที่ไม่อาจพิสูจน์จนสิ้นสงสัยได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะลงโทษ จึงถือเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาด ซึ่งควรมีสติสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย รวมทั้งความช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐด้วยเช่นเดียวกัน

๕) ควรขยายความคุ้มครองให้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษและต่อมาปรากฏว่ามีผู้กระทำความผิดด้วย

๖) หากเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยเพราะเหตุยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย เนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอที่จะเอาผิดจำเลยซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าผิดหรือไม่ผิด กรณีนี้ควรได้รับความคุ้มครองด้วย

● ประเด็นที่ ๖ การขยายระยะเวลายื่นคำขอ และการช่วยเหลือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เพื่อเป็นการขยายสิทธิให้แก่ผู้ยื่นคำขอให้ได้สิทธิตามพระราชบัญญัตินี้มากขึ้น

๒) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้กฎหมาย ทำให้ยากต่อการเข้าใจสิทธิของตนเองภายในกรอบระยะเวลา ๑ ปีเดิม ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวน้อยเกินไปสำหรับให้ประชาชนรับรู้ ดังนั้น ระยะเวลา ๒ ปีจึงเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนมากขึ้น นอกจากนี้ การให้บริการทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการลดขั้นตอน ประหยัดเวลา และเพิ่มช่องทางในการให้บริการที่หลากหลายแก่ประชาชน

๓) ผู้เสียหายที่ถูกกระทำในช่วงวัยเด็ก หรือผู้เสียหายที่อายุน้อย ๆ ควรมีสสิทธียื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายมากกว่า ๒ ปี

๔) กรมบังคับคดีเห็นด้วยกับการขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี เพื่อลดปัญหาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญายื่นคำขอไม่ทันภายในกำหนด ทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิได้ และเห็นด้วยกับการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการยื่นคำขอ

๕) ควรเตรียมความพร้อมกรณีระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถใช้งานได้

๖) จะต้องพิจารณากรณีเรื่องของการทนายต้องยื่นคำขอต่อศาลหรือไม่

๗) ควรกำหนดให้ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ไม่เกิน ๑๐ ปีนับแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

๘) ควรกำหนดให้ผู้เสียหายยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายภายใน ๒ ปีนับแต่คดีถึงที่สุด เพราะจะทำให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้มากขึ้น รวมทั้งได้รับการอย่างสะดวก รวดเร็ว และสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน

๑๐) กรณีผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นเด็กหรือเป็นผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุ้มครองของรัฐ ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือองค์กรของรัฐเป็นผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแทนได้

๑๑) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการกำหนดให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายมีสิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแทนบุคคลดังกล่าวได้ด้วย เพราะสอดคล้องกับเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติที่เพิ่มการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

๑๒) การยื่นคำขอควรเปิดช่องให้ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียให้ยื่นคำขอแทนกันได้ และควรจัดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบประสานงานในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน

๑๓) มีข้อพิจารณาว่าผู้เสียหายที่ไม่มีทายาทหรือผู้แทนจะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายหรือไม่

๑๔) ควรให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีสิทธิเลือกที่จะให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้ใดก็ได้ ตามความประสงค์ของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย (แบบพินัยกรรม) หากไม่ระบุไว้ก็แบ่งให้ทายาทตามกฎหมาย

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) ในส่วนของทายาทควรกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายภายใน ๒ ปีนับแต่ทายาทรู้ถึงการตายของบุคคลดังกล่าว

๒) กรณีผู้เสียหายเป็นผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย ควรขยายระยะเวลาการยื่นคำขอให้เท่าระยะเวลาในการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ เพราะถ้าผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาภายในกำหนดอายุความแต่เกิน ๒ ปี ก็จะทำให้หมดสิทธิในการยื่นคำขอ

๓) ควรกำหนดให้จำเลยที่ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องทุกกรณี มีสิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย

● ประเด็นที่ ๗ การเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ สำนักงาน และผู้อำนวยการ

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑) เพื่อให้เกิดความชัดเจนในชื่อของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการตามกฎหมายเดิมว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปตามชื่อของกฎหมายที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม

๒) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการเปลี่ยนชื่อองค์กรต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติเดิมให้สอดคล้องกับชื่อและเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่เพิ่มการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

๓) ควรมีคณะกรรมการส่วนกลางไว้พิจารณากรณีที่มีผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะอนุกรรมการ และควรให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาด้วย เพราะการประชุมคณะอนุกรรมการซึ่งมีหลายคน กว่าจะมาครบองค์ประชุมทำให้เสียเวลาและเปลืองงบประมาณแผ่นดิน และบางจังหวัดประชุมเพียงไม่กี่เรื่อง เห็นควรปรับเปลี่ยนจำนวนคณะอนุกรรมการให้น้อยลงหรือไม่ต้องมีคณะอนุกรรมการ เพื่อความรวดเร็ว ตรงตามตัวชี้วัด และประหยัดงบประมาณ

๔) เห็นด้วยกับการเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ สำนักงาน และผู้อำนวยการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติ

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

- ๑) ควรเปลี่ยนคำว่า คຸ້ມກອງ เป็นคำอื่นเพื่อให้สอดคล้องกับชื่อพระราชบัญญัติและเจตนารมณ์ เช่น คำว่า เขียวยา ค่าทดแทน
- ๒) มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ชื่อใหม่ว่าไม่สอดคล้องและไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายและบทบาทในการให้ความช่วยเหลือในการพิจารณาค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย

● ประเด็นที่ ๘ บทเฉพาะกาล

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

- ๑) เพื่อกำหนดให้การดำเนินการตามกฎหมายเดิมยังคงได้รับความคุ้มครองและไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการใด ๆ ในระหว่างที่กฎหมายซึ่งตราขึ้นใหม่ยังไม่มีผลใช้บังคับ
- ๒) เพื่อรักษาสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยที่ยื่นคำขอไว้แล้ว
- ๓) เห็นด้วยเพราะเป็นความต่อเนื่องของกระบวนการยื่นคำขอที่ได้มีการยื่นไว้ก่อนที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับ
- ๔) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการกำหนดให้คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามร่างพระราชบัญญัตินี้
- ๕) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและได้รับการเยียวยาทั่วถึง
- ๖) เพื่อให้ไม่เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย
- ๗) เพื่อให้กฎหมายลำดับรองตามกฎหมายเดิมยังคงใช้บังคับได้ต่อไปตราบทที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่ หรือมีการออกกฎหมายลำดับรองฉบับใหม่ขึ้นมาใช้บังคับ
- ๘) กรมบังคับคดีพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับการที่กำหนดให้บรรดาฎุภะทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับต่อไปเพื่อรับรองให้อนุบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้มีผลใช้บังคับต่อไปได้ แม้นาตราที่ให้อำนาจในการออกอนุบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้ได้ถูกยกเลิกไปตามร่างกฎหมายนี้ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปรับใช้กฎหมาย ระหว่างที่ยังไม่ได้มีการออกฎุภะทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งฉบับใหม่
- ๙) อาจกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการออกฎุภะทรวง ระเบียบ หรือประกาศ ให้แล้วเสร็จ นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีทราบ

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะว่า การออกคำสั่งทางปกครอง ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจะต้องได้รับการมอบอำนาจจากอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเสียก่อน

● ประเด็นที่ ๙ ผู้รักษาการ

ผู้แสดงความคิดเห็นที่ “ไม่เห็นด้วย” มีข้อเสนอแนะสรุปว่า ควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการเพียงคนเดียว ไม่ควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการด้วย

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^๔ มีดังนี้

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

เป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ส่วนใหญ่เป็นผู้เดือดร้อน ยากไร้ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค เท่าเทียมและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ซึ่งเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญาจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือด้านค่าครองชีพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในการดำรงชีวิต และเพื่อประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป

ผลกระทบต่อสังคม

กฎหมายฉบับนี้จะช่วยให้ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อในคดีอาญา (ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา) ได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก ทัวถึง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสันติสุข

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

เป็นการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายนอกจากทางการเงินแล้ว ยังมีการช่วยเหลือเยียวยาทางด้านจิตใจเพื่อให้ความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ทำให้สุขภาพทางด้านจิตใจมีความสมบูรณ์

ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

ด้านการเมือง เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของรัฐบาลและประเทศไทยในการอำนวยความสะดวก ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อระบบกระบวนการยุติธรรมของไทย

๔. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน สำหรับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยดำเนินการเปิดเผยผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (www.rlpd.go.th)

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว

๖. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง แล้ว

^๔รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย : ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ., หน้า ๘-๙.

**บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกต
ของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.***

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

ความเป็นมา

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยให้ความช่วยเหลือบุคคล ๒ กลุ่ม ได้แก่

(๑) **ผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม** จะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

(๒) **จำเลยในคดีอาญาหรือที่เรียกว่าแพะ** จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญาและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี และต่อมาปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

สภาพปัญหา^๑

๑. ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมในชั้นสอบสวน และพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ดำเนินคดีเพราะผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิด ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ สาเหตุเนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ มิได้บัญญัติรองรับสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ทำให้ผู้ต้องหาเดือดร้อน ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพ ไม่สามารถประกอบอาชีพ และมีภาระค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

๒. จำเลยที่ถูกควบคุมตั้งแต่ชั้นสอบสวนและคุมขังในชั้นพิจารณา ต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ไม่ได้รับเงินทดแทนในส่วนการถูกควบคุมชั้นสอบสวน สาเหตุเนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ กำหนดให้จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยเฉพาะถูกคุมขังในชั้นพิจารณาของศาลเท่านั้น ทำให้จำเลยได้รับความเดือดร้อน ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพ ไม่สามารถประกอบอาชีพ และมีภาระค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

๓. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ มาตรา ๒๐ (๓) กำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้อง “ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด” โดยที่ผ่านมาศาลจะพิพากษายกฟ้องจำเลยเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ในหลายกรณี ซึ่งน้อยคดีมาก

* เรียบเรียงโดยนางพัชรา พุฒเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘, <https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=E3PY6>, น. ๒-๓

ที่ศาลจะยกฟ้องเนื่องจากจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้งนี้ จากการศึกษาสถิติการช่วยเหลือเยียวยาจำเลยในคดีอาญาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่า การพิจารณาให้ความช่วยเหลือเยียวยาจำเลยในคดีอาญา ในกรณีที่ศาลตัดสินยกฟ้องเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยมีเพียงร้อยละ ๐.๗๙ ที่ยื่นคำขอ ซึ่งมีสัดส่วนที่น้อยมาก ทำให้จำเลยไม่ได้รับเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้

๔. ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาท มีปัญหาในการยื่นคำขอ ดังนี้

(๑) ยื่นคำขอล่วงพ้นระยะเวลา ๑ ปี เพราะประชาชนไม่รู้กฎหมาย ไม่รู้สิทธิ กระบวนการยุติธรรมมีหลายขั้นตอน และกฎหมายอาจกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาสั้น ทำให้ผู้มีสิทธิยื่นคำขอได้รับความเดือดร้อนไม่ได้รับสิทธิการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จากสถิติของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้ยื่นคำขอเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด จำนวน ๑,๑๙๑ ราย

(๒) ผู้เสียหายหรือจำเลยมีสิทธิยื่นคำขอด้วยตนเองเพียงช่องทางเดียว เพราะพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๒ และระเบียบคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาว่าด้วยการยื่นคำขอ และวิธีพิจารณาคำขอค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๖ กำหนดให้ ผู้มีสิทธิยื่นคำขอด้วยตนเอง ทำให้ไม่สะดวก เสียเวลา และมีภาระค่าใช้จ่าย

(๓) ประชาชนต้องมาติดต่อขอรับบริการถึง ๒ ครั้ง โดยครั้งแรก ผู้มีสิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทนหรือค่าทดแทนต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามแบบ สขง.๑-๐๑/๑-๐๒ และเมื่อคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณานุมัติให้การช่วยเหลือเยียวยาแล้ว สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาหรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ มอบหมาย จะมีการออกคำวินิจฉัยแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบ และผู้มีสิทธิรับเงินก็ต้องมาขอใช้สิทธิและแสดงตน เป็นครั้งที่ ๒ ตามแบบ สขง. ๑๕-๑๖ สาเหตุเนื่องจากกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๘ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยวิธีการเบิกจ่ายเงิน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔ ทำให้ไม่สะดวก มีภาระค่าใช้จ่าย และได้รับเงินล่าช้า

๕. ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทผู้ได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับการช่วยเหลือครอบคลุมตามมาตรฐานสากล ทั้งเป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน สาเหตุเนื่องจากกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาจ่ายเฉพาะเป็นตัวเงิน ทำให้ไม่สามารถกลับมาดำรงชีพได้ตามปกติ และไม่ครอบคลุมตามมาตรฐานสากลของสหประชาชาติตามปฏิญญาว่าด้วยหลักพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยการยุติธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. ๑๙๘๕ เช่น ทูพพลภาพ ได้รับผลกระทบต่อภาวะทางจิตใจอย่างรุนแรงกรณีคดีเพศ หรือถูกทำร้าย หรือการช่วยเหลือเรื่องอื่น เช่น ด้านอาชีพ การศึกษา รักษาพยาบาล

๒. บทวิเคราะห์

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา”

การเพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดอาญา แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล” จะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” และ “พนักงานอัยการ”

(๑) การแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี จะทำให้ถ้อยคำเกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พนักงานอัยการ” หมายความว่า พนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการหรืออัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร เพื่อให้ถ้อยคำเกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ประเด็นที่ ๓ การช่วยเหลือเยียวยาให้ครอบคลุมผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย

เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ครอบคลุมถึงการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีเพราะไม่ได้กระทำความผิด แต่จะจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้เฉพาะผู้เสียหายและจำเลยเท่านั้น ทำให้ผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์แต่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนไม่ได้รับการเยียวยา

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ เพื่อเพิ่มการช่วยเหลือเยียวยาผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และพนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เมื่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาไม่ได้อกระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด

ประเด็นที่ ๔ การแจ้งสิทธิผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย

เนื่องจากที่ผ่านมาผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ไม่ทราบสิทธิที่ตนพึงมีตามกฎหมายที่จะได้รับการเยียวยา โดยได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงไม่ได้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงกำหนดให้ (๑) ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหาย หรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ดังกล่าวทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้ (๒) ในคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี และผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังในระหว่างสอบสวน ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนหรือให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวแล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ต้องหาหรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีนั้นผู้ต้องหาได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด และ (๓) ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าวแจ้งให้จำเลยหรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าวได้มากขึ้น

ประเด็นที่ ๕ กำหนดประเภทของทนายซึ่งได้รับความเสียหาย

การกำหนดให้ทนายซึ่งได้รับความเสียหาย ได้แก่ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรส หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งให้อุปการะหรืออยู่ในอุปการะของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ทนายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ต้องเป็นทนายซึ่งได้รับผลกระทบจากความเสียหายด้วยนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าทนายซึ่งได้รับความเสียหายหมายถึงบุคคลใด

ประเด็นที่ ๖ การกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

เนื่องจากปัจจุบันการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ จะต้องเป็นไปตามมาตรา ๘ (๑) ประกอบมาตรา ๑๔/๑ คือ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาและคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จะเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานอัยการสูงสุดที่ผ่านมา พบว่า เหตุผลที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เช่น การกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาแล้ว คดีขาดอายุความ มีเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษ พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะดำเนินการฟ้องคดี เป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ ซึ่งการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้ผู้ต้องหานั้น ต้องจ่ายให้ผู้ต้องหาในชั้นการสอบสวนที่เป็นผู้บริสุทธิ์ และไม่ได้กระทำความผิด ส่วนกรณีอื่นจะไม่ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ดังนั้น เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี (ผู้ต้องหาในชั้นการสอบสวน) และไม่ได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด จึงกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามามีส่วนในการพิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดบกพร่อง ซึ่งเปรียบเสมือนกลไกสำคัญอย่างหนึ่งที่ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ได้ร่วมพิจารณาให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การเยียวยาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ พบว่า จำเลยในคดีอาญาที่มายื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเป็นอันดับ ๑ คือ จำเลยในคดียาเสพติด ทั้งที่เป็นผู้จำหน่าย ครอบครอง หรือพอกเงินในคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งบางรายมีพฤติกรรมการกระทำความผิดซ้ำเพราะศาลมีคำพิพากษายกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสั่งลงโทษได้ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย หรือบางฐานความผิดศาลมีคำพิพากษายกฟ้องแต่อีกฐานความผิดศาลพิพากษาลงโทษ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เข้ามาถ่วงดุลหรือตรวจสอบข้อเท็จจริง ก่อนที่จะพิจารณานุมัติให้การช่วยเหลือจำเลยในคดีอาญาเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและละเอียดรอบคอบ^๒

ประเด็นที่ ๗ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา

ปัจจุบัน จำเลยหรือแพะในคดีอาญาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ จะต้องปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือเฉพาะในชั้นการพิจารณาคดีของศาล โดยไม่ครอบคลุมความช่วยเหลือในชั้นการสอบสวน จึงเกิดเป็นช่องว่างในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาดังกล่าว

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ดังนี้ (๑) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน และ (๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี เมื่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหามิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิดหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น

โดยการกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณี que ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี และ (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

^๒ บทสัมภาษณ์นางสาวจิฬารณ์ ตามชู ภูษณสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Cisco Webex Meeting, น. -๓๓- ถึง -๓๔-

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว สำหรับค่าทดแทนตาม (๑) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทันที ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ต้องหาขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นว่านั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ กำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เหมาะสม โดยคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ อาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง (๑) เป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลรับฟ้องไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็คดีที่ฟ้องโดยพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ (๓) เมื่อมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลสั่งให้จำหน่ายคดี และคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดและคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ เห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

โดยการกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาดำเนินคดีในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี (๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี (๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว สำหรับค่าทดแทนตาม (๑) เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องให้ถือเป็นเงินเยียวยาค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้จ่ายค่าทดแทนดังกล่าวให้จำเลยทันทีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่จำเลยมีคำขอให้ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นว่านั้นได้ให้คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ กำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เหมาะสม โดยคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหายฯ อาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับ และโอกาสที่จำเลยจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย

ประเด็นที่ ๔ การขยายระยะเวลายื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย และการช่วยเหลือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากที่ผ่านมา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหาย ที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ไม่ทราบถึงสิทธิในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายที่ตนพึงได้รับตามกฎหมาย รวมถึงบุคคลดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำขอด้วยตนเองเพียงช่องทางเดียว

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงขยายระยะเวลาการใช้สิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหาย จาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี โดยเพิ่มช่องทางการช่วยเหลือผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดขั้นตอนการช่วยเหลือเยียวยาให้สั้นลง

๓. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^๓

๑) การกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี จะทำให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย สามารถนำค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายที่ได้รับไปใช้จ่ายได้โดยไม่ติดข้อจำกัดเรื่องการชำระหนี้เดิม

๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทนายทให้มีความหมายเฉพาะ ทำให้เกิดความชัดเจนว่า ทนายทผู้ใดบ้างที่จะมีสิทธิตามกฎหมาย

๓) การแก้ไขเพิ่มเติมการแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในคดีอาญา แก่ผู้เสียหายหรือทนายท ผู้ต้องหา และจำเลย ทำให้บุคคลเหล่านั้นทราบว่าตนมีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายดังกล่าว

๔) การให้อำนาจคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาและจำเลย ทำให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ยื่นคำขอ

๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายภายในระยะเวลา ๒ ปี โดยสามารถยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือยื่นต่อหน่วยงานอื่น หรือยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

๖) การเพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทำให้เกิดความชัดเจนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายได้

^๓ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. น. ๖

ดังนั้น จึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะเพิ่มสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญาจากเดิมที่ให้เฉพาะในชั้นของการเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลแล้วเท่านั้น อีกทั้งยังเพิ่มเติมสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับในชั้นของการถูกควบคุมหรือขังก่อนหรือในระหว่างสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และการกำหนดให้มีการแจ้งสิทธิ รวมถึงการกำหนดระยะเวลาให้ผู้เสียหายผู้ต้องหา จำเลย หรือทนายซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทนายให้มีความหมายเฉพาะและกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี จะทำให้การพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเป็นธรรมมากขึ้น

ข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กรอบแนวคิด (concept) การร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^{*}

การร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีกรอบแนวคิดภายใต้กรอบนโยบายที่ว่า **๒ ขยาย ๒ เพิ่ม ๑ ลด** สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒ ขยาย คือ ขยายการช่วยเหลือจำเลยที่ศาลชั้นสุดท้ายตัดสินยกฟ้องว่าไม่ได้กระทำความผิด เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบคลุมไปในชั้นสอบสวน เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมช่วยเหลือเฉพาะในชั้นพิจารณาคดี จึงเกิดเป็นช่องว่าง และขยายการยื่นคำขอจาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี เนื่องจากประชาชนไม่ทราบ และไม่รู้สิทธิเท่าที่ควร

๒ เพิ่ม คือ เพิ่มการช่วยเหลือผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี โดยผู้ต้องหาได้เป็นผู้กระทำความผิดและยังเป็นผู้บริสุทธิ์แต่ถูกจับกุมดำเนินคดีจึงควรที่จะได้รับการเยียวยา ถือเป็นมิติใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในกฎหมายฉบับเดิม และเพิ่มการบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการอย่างแท้จริง โดยกระจายการช่วยเหลือลงสู่จังหวัด

๑ ลด คือ ลดขั้นตอนการช่วยเหลือให้สั้นลง เพื่อไม่ให้เพิ่มภาระแก่ประชาชนในการให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

^{*} กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, สรุปสาระสำคัญการนำเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

การจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทนหากถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมหรือเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับเหตุผลที่ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยขึ้นมา ก็เพราะเพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยที่ตนเองไม่ได้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามกฎหมาย โดยประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทนให้แก่จำเลยผู้บริสุทธิ์^๒ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้^๓

การจ่ายค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่นสอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนี้

(๑) กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญา ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ (The Criminal Compensation Law) ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามกฎหมายนี้ ได้แก่ บุคคลซึ่งถูกควบคุมตัวหรือกักขังก่อนศาลมีคำวินิจฉัยคดี และภายหลังได้รับคำวินิจฉัยตามกระบวนการพิจารณาปกติว่ามีได้กระทำความผิด ต้องยื่นคำร้องขอค่าทดแทนต่อศาล โดยศาลพิจารณากำหนดค่าทดแทนจากประเภท ระยะเวลา (นับแต่มีการจับกุมผู้ต้องสงสัยจนถึงเวลาที่คำวินิจฉัยของศาลในคดีถึงที่สุด) ความเสียหายในทางทรัพย์สิน ผลประโยชน์อื่นใด ความเสื่อมเสียทางร่างกาย และทางจิตใจ และมีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ ระยะเวลายื่นคำร้องขอค่าทดแทนกำหนด ๓ ปี

(๒) ระบุว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา ค.ศ. ๑๙๕๗ กำหนดให้พนักงานอัยการมีคำสั่งจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ถูกเห็นว่ามิได้เป็นผู้กระทำความผิดและถูกควบคุมตัวหรือกักขัง

(๓) กฎหมายว่าด้วยการจ่ายเงินเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมใน ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ (Crime Victims Benefit Payment Law) มีจุดมุ่งหมายในชั้นต้นเพื่อบรรเทาความเสียหายต่อสภาพจิตใจและความเสียหายในทางการเงิน รวมทั้งการช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อคืนชีวิตที่สงบสุขให้แก่ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรม หรือทายาท โดยผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอไปยังคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัด ณ สถานีตำรวจ คณะกรรมการพิจารณาคำร้องขอ หากอนุมัติให้จ่าย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) จะทำการจ่ายเงินจากงบประมาณ

(๔) กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม ค.ศ. ๒๐๐๔ (Fundamental Act on the Protection of Victims of Crime) โดยกฎหมายฉบับนี้นอกจากจะมีการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมในทางการเงินแล้ว ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางด้านจิตใจของผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เหยื่ออาชญากรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน ป้องกันมิให้

^๒ ภรณ์วิรินทร์ อ้วนสกุล, “การไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำให้เกิดความผิดพลาดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น.” *วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต* ปีที่ ๕, น.๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๖): ๑. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘, <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/RJL/article/view/3127/2139>

^๓ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ., <https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=OGAUH>, หน้า ๖ - ๗

มีความเสียหายเกิดขึ้นซ้ำอีก ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลาง หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครจากภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่เหยื่ออาชญากรรม

ดังนั้น หลักการสำคัญเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวในชั้นสอบสวน และจำเลยที่ศาลพิพากษาว่าไม่ได้กระทำความผิดตั้งแต่ชั้นสอบสวน รวมทั้งการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายโดยครอบคลุมทั้งที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน เพื่อให้ผู้ต้องหาและผู้ได้รับความเสียหายได้กลับมาใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติ จึงมีความเหมาะสมกับสังคมไทย อย่างไรก็ดี ควรปรับปรุงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับกฎหมายไทย ในเรื่องหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานรับคำขอ ขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยและการจ่ายเงิน รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาและผู้ได้รับความเสียหายให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลต่อไป

สรุปการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 - 2568

ประจำปี งบประมาณ	ประเภท ผู้ยื่นคำขอ	ผู้มาขึ้น คำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	จ่าย	ไม่จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
ปี 2545	ผู้เสียหาย	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	83	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	161	-	-	-	-	-	-	-		
ปี 2546	ผู้เสียหาย	149	21	6	27	1,542,082.00	-	2	100,000.00	21	1,542,082.00
	จำเลย	294	32	9	41	11,737,087.00	-	-	-	32	11,737,087.00
	รวม	443	53	15	68	13,279,169.00	-	2	100,000.00	53	13,279,169.00
ปี 2547	ผู้เสียหาย	1,378	270	47	317	19,627,988.00	3	2	70,000.00	229	16,730,082.00
	จำเลย	584	279	106	385	77,016,826.00	8	-	-	250	69,990,749.00
	รวม	1,962	549	153	702	96,644,814.00	11	2	70,000.00	479	86,720,831.00
ปี 2548	ผู้เสียหาย	3,137	1,543	252	1,795	85,159,128.36	-	-	-	825	54,816,816.33
	จำเลย	608	202	120	322	57,793,020.36	1	-	-	92	22,733,183.67
	รวม	3,745	1,745	372	2,117	142,952,148.72	1	-	-	917	77,550,000.00
ปี 2549	ผู้เสียหาย	4,386	2,543	557	3,100	164,273,040.12	2	-	-	1,257	82,517,799.36
	จำเลย	642	347	372	719	85,695,631.61	7	-	-	240	72,085,200.64
	รวม	5,028	2,890	929	3,819	249,968,671.73	9	-	-	1,497	154,603,000.00
ปี 2550	ผู้เสียหาย	5,826	3,193	1,368	4,561	185,474,003.18	8	8	265,000.00	3,694	235,151,763.93
	จำเลย	672	248	425	673	56,703,564.52	9	-	-	380	90,278,314.36
	รวม	6,498	3,441	1,793	5,234	242,177,567.70	17	8	265,000.00	4,074	325,430,078.29
ปี 2551	ผู้เสียหาย	5,324	3,640	3,242	6,882	206,950,816.00	3	2	125,000.00	3,170	188,154,435.41
	จำเลย	669	218	701	919	43,454,177.00	37	2	429,600.00	207	41,349,466.00
	รวม	5,993	3,858	3,943	7,801	250,404,993.00	40	4	554,600.00	3,377	229,503,901.41
ปี 2552	ผู้เสียหาย	5,327	3,519	2,891	6,410	204,217,168.61	18	19	731,950.00	3,581	201,451,230.00
	จำเลย	691	107	654	761	18,993,173.00	28	-	-	149	32,190,105.00
	รวม	6,018	3,626	3,545	7,171	223,210,341.61	46	19	731,950.00	3,730	233,641,335.00
ปี 2553	ผู้เสียหาย	8,605	3,426	1,964	5,390	195,936,471.20	14	60	2,440,839.46	3,652	221,635,441.50
	จำเลย	940	151	597	748	19,494,757.00	19	-	-	166	24,546,800.00
	รวม	9,545	3,577	2,561	6,138	215,431,228.20	33	60	2,440,839.46	3,818	246,182,241.50
ปี 2554	ผู้เสียหาย	5,821	3,777	1,697	5,474	219,468,024.84	24	102	4,479,804.00	3,380	201,870,082.34
	จำเลย	780	177	745	922	30,748,661.58	24	2	99,000.00	159	26,662,351.43
	รวม	6,601	3,954	2,442	6,396	250,216,686.42	48	104	4,578,804.00	3,539	228,532,433.77

ประจำปี งบประมาณ	ประเภท ผู้ยื่นคำขอ	ผู้มายื่น คำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	จ่าย	ไม่จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
ปี 2555	ผู้เสียหาย	6,397	3,672	2,262	5,934	209,931,353.99	19	38	1,550,604.60	3,213	192,347,250.28
	จำเลย	745	68	580	648	11,829,834.00	14	-	-	84	13,957,448.15
	รวม	7,142	3,740	2,842	6,582	221,761,187.99	33	38	1,550,604.60	3,297	206,304,698.43
ปี 2556	ผู้เสียหาย	10,315	4,816	1,927	6,743	256,032,806.41	10	32	1,635,575.00	4,430	246,534,205.45
	จำเลย	857	99	543	642	18,346,533.00	10	-	-	107	21,111,834.00
	รวม	11,172	4,915	2,470	7,385	274,379,339.41	20	32	1,635,575.00	4,537	267,646,039.45
ปี 2557	ผู้เสียหาย	14,053	7,767	3,777	11,544	410,626,909.32	6	17	617,887.00	6,064	338,635,708.36
	จำเลย	762	117	458	575	21,696,687.00	6	-	-	117	22,352,105.00
	รวม	14,815	7,884	4,235	12,119	432,323,596.32	12	17	617,887.00	6,181	360,987,813.36
ปี 2558	ผู้เสียหาย	16,572	13,043	6,285	19,328	629,541,256.11	8	26	1,194,826.00	8,233	433,929,223.18
	จำเลย	749	118	936	1,054	22,956,641.00	8	-	-	97	17,944,449.46
	รวม	17,321	13,161	7,221	20,382	652,497,897.11	16	26	1,194,826.00	8,330	451,873,672.64
ปี 2559	ผู้เสียหาย	14,672	10,342	5,757	16,099	451,342,778.41	119	45	1,134,205.00	12,835	585,716,839.46
	จำเลย	724	60	787	847	10,324,683.00	2	-	-	91	17,483,160.54
	รวม	15,396	10,402	6,544	16,946	461,667,461.41	121	45	1,134,205.00	12,926	603,200,000.00
ปี 2560	ผู้เสียหาย	14,289	9,126	4,641	13,767	483,634,899.81	98	17	455,640.00	11,663	590,018,011.00
	จำเลย	681	64	649	713	10,710,490.00	40	1	3,870.00	70	10,731,989.00
	รวม	14,970	9,190	5,290	14,480	494,345,389.81	138	18	459,510.00	11,733	600,750,000.00
ปี 2561	ผู้เสียหาย	14,054	11,096	6,265	17,361	547,262,556.86	10	49	204,736.00	9,934	501,620,876.00
	จำเลย	566	76	515	591	12,545,177.00	2	64	433,990.00	64	11,379,124.00
	รวม	14,620	11,172	6,780	17,952	559,807,733.86	12	113	638,726.00	9,998	513,000,000.00
ปี 2562	ผู้เสียหาย	12,379	8,245	4,773	13,018	408,157,129.39	13	46	409,835.25	9,398	465,115,343.00
	จำเลย	618	58	596	654	9,773,695.00	-	87	-	88	14,378,157.00
	รวม	12,997	8,303	5,369	13,672	417,930,824.39	13	133	409,835.25	9,486	479,493,500.00
ปี 2563	ผู้เสียหาย	10,247	8,613	4,447	13,060	436,875,516.11	-	10	-	8,770	437,066,543.00
	จำเลย	520	66	629	695	12,154,491.00	2	53	1,289,075.00	60	12,933,457.00
	รวม	10,767	8,679	5,076	13,755	449,030,007.11	2	63	1,289,075.00	8,830	450,000,000.00

ประจำปีงบประมาณ	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	จ่าย	ไม่จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
ปี 2564	ผู้เสียหาย	10,730	7,429	3,512	10,941	380,570,813.60	3	25	143,625.00	7,248	365,521,845.44
	จำเลย	441	61	397	458	14,998,322.00	1	92	192,765.00	67	15,702,941.00
	รวม	11,171	7,490	3,909	11,399	395,569,135.60	4	117	336,390.00	7,315	381,224,786.44
ปี 2565	ผู้เสียหาย	11,406	7,366	3,232	10,598	377,237,245.01	1	40	168,625.00	7,848	389,813,351.00
	จำเลย	330	43	278	321	9,722,807.00	-	148	-	46	10,186,649.00
	รวม	11,736	7,409	3,510	10,919	386,960,052.01	1	188	168,625.00	7,894	400,000,000.00
ปี 2566	ผู้เสียหาย	13,272	9,372	3,823	13,195	468,537,225.71	1	57	32,990.00	8,287	426,077,980.00
	จำเลย	402	59	304	363	19,626,175.00	-	131	-	54	18,922,020.00
	รวม	13,674	9,431	4,127	13,558	488,163,400.71	1	188	32,990.00	8,341	445,000,000.00
ปี 2567	ผู้เสียหาย	14,231	10,007	4,185	14,192	514,042,928.57	2	28	146,533.00	9,612	480,673,283.00
	จำเลย	334	69	275	344	19,017,127.00	-	119	-	72	19,682,117.00
	รวม	14,565	10,076	4,460	14,536	533,060,055.57	2	147	146,533.00	9,684	500,355,400.00
ปี 2568	ผู้เสียหาย	7,716	5,773	2,524	8,297	296,876,914.80	-	20	-	6,945	366,451,614.78
	จำเลย	176	40	150	190	14,471,045.00	-	35	-	35	11,334,784.00
	รวม	7,892	5,813	2,674	8,487	311,347,959.80	-	55	-	6,980	377,786,398.78
รวมทั้งสิ้น	ผู้เสียหาย	210,364	138,599	69,434	208,033	7,153,319,056.41	362	645	15,907,675.31	134,289	7,023,391,806.82
	จำเลย	13,868	2,759	10,826	13,585	609,810,605.07	218	734	2,448,300.00	2,727	609,673,492.25
	รวม	224,232	141,358	80,260	221,618	7,763,129,661.48	580	1,379	18,355,975.31	137,016	7,633,065,299.07

ที่มา : สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2568

สรุปการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ประจำปีงบประมาณ 2568

ประจำเดือน	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ผู้มายื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการฯ / คณะอนุกรรมการฯ				ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการจ่ายเงิน	
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	จ่าย	ไม่จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
ตุลาคม 2567	ผู้เสียหาย	1,286	769	375	1,144	42,845,279.90	-	-	-	1,612	90,347,168.85
	จำเลย	30	7	18	25	2,460,667.00	-	-	-	4	1,081,481.00
	รวม	1,316	776	393	1,169	45,305,946.90	-	-	-	1,616	91,428,649.85
พฤศจิกายน 2567	ผู้เสียหาย	1,195	873	387	1,260	40,673,701.75	-	1	-	1,108	56,935,358.30
	จำเลย	20	4	23	27	900,023.00	-	1	-	3	944,314.00
	รวม	1,215	877	410	1,287	41,573,724.75	-	2	-	1,111	57,879,672.30
ธันวาคม 2567	ผู้เสียหาย	961	839	386	1,225	42,544,095.55	-	-	-	611	29,890,612.45
	จำเลย	21	3	38	41	1,092,517.00	-	-	-	7	2,018,191.00
	รวม	982	842	424	1,266	43,636,612.55	-	-	-	618	31,908,803.45
มกราคม 2568	ผู้เสียหาย	1,149	852	353	1,205	45,845,713.25	-	-	-	1,079	53,592,655.85
	จำเลย	28	2	24	26	1,124,321.00	-	1	-	7	2,616,795.00
	รวม	1,177	854	377	1,231	46,970,034.25	-	1	-	1,086	56,209,450.85
กุมภาพันธ์ 2568	ผู้เสียหาย	1,137	827	352	1,179	42,910,991.46	-	18	-	950	53,100,376.92
	จำเลย	31	10	9	19	2,923,818.00	-	23	-	2	1,124,321.00
	รวม	1,168	837	361	1,198	45,834,809.46	-	41	-	952	54,224,697.92
มีนาคม 2568	ผู้เสียหาย	1,163	993	379	1,372	50,700,882.87	-	-	-	997	51,132,097.04
	จำเลย	17	4	23	27	919,923.00	-	7	-	8	2,086,938.00
	รวม	1,180	997	402	1,399	51,620,805.87	-	7	-	1,005	53,219,035.04
เมษายน 2568	ผู้เสียหาย	825	620	292	912	31,356,250.02	-	1	-	588	31,453,345.37
	จำเลย	29	10	15	25	5,049,776.00	-	3	-	4	1,462,744.00
	รวม	854	630	307	937	36,406,026.02	-	4	-	592	32,916,089.37

ประจำเดือน	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ผู้มายื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการฯ / คณะอนุกรรมการฯ				ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการจ่ายเงิน	
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	จ่าย	ไม่จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
พฤษภาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มิถุนายน 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กรกฎาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สิงหาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กันยายน 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	ผู้เสียหาย	7,716	5,773	2,524	8,297	296,876,914.80	-	20	-	6,945	366,451,614.78
	จำเลย	176	40	150	190	14,471,045.00	-	35	-	35	11,334,784.00
	รวม	7,892	5,813	2,674	8,487	311,347,959.80	-	55	-	6,980	377,786,398.78

ที่มา : สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2568

สรุปการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ประจำปีงบประมาณ 2568

ประจำเดือน	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ส่วนกลาง					ส่วนภูมิภาค					รวมทั้งหมด				
		ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ			
			จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)		จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)		จ่าย	ไม่จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ตุลาคม 2567	ผู้เสียหาย	141	90	59	149	4,763,908.75	1,145	679	316	995	38,081,371.15	1,286	769	375	1,144	42,845,279.90
	จำเลย	6	4	7	11	1,352,149.00	24	3	11	14	1,108,518.00	30	7	18	25	2,460,667.00
	รวม	147	94	66	160	6,116,057.75	1,169	682	327	1,009	39,189,889.15	1,316	776	393	1,169	45,305,946.90
พฤศจิกายน 2567	ผู้เสียหาย	137	110	23	133	5,265,772.00	1,058	763	364	1,127	35,407,929.75	1,195	873	387	1,260	40,673,701.75
	จำเลย	9	-	10	10	-	11	4	13	17	900,023.00	20	4	23	27	900,023.00
	รวม	146	110	33	143	5,265,772.00	1,069	767	377	1,144	36,307,952.75	1,215	877	410	1,287	41,573,724.75
ธันวาคม 2567	ผู้เสียหาย	93	129	37	166	6,920,598.35	868	710	349	1,059	35,623,497.20	961	839	386	1,225	42,544,095.55
	จำเลย	4	2	11	13	1,005,954.00	17	1	27	28	86,563.00	21	3	38	41	1,092,517.00
	รวม	97	131	48	179	7,926,552.35	885	711	376	1,087	35,710,060.20	982	842	424	1,266	43,636,612.55
มกราคม 2568	ผู้เสียหาย	114	104	33	137	5,832,328.75	1,035	748	320	1,068	40,013,384.50	1,149	852	353	1,205	45,845,713.25
	จำเลย	7	-	1	1	-	21	2	23	25	1,124,321.00	28	2	24	26	1,124,321.00
	รวม	121	104	34	138	5,832,328.75	1,056	750	343	1,093	41,137,705.50	1,177	854	377	1,231	46,970,034.25
กุมภาพันธ์ 2568	ผู้เสียหาย	130	64	25	89	3,526,071.00	1,007	763	327	1,090	39,384,920.46	1,137	827	352	1,179	42,910,991.46
	จำเลย	10	4	3	7	1,145,993.00	21	6	6	12	1,777,825.00	31	10	9	19	2,923,818.00
	รวม	140	68	28	96	4,672,064.00	1,028	769	333	1,102	41,162,745.46	1,168	837	361	1,198	45,834,809.46
มีนาคม 2568	ผู้เสียหาย	125	110	42	152	6,103,043.00	1,038	883	337	1,220	44,597,839.87	1,163	993	379	1,372	50,700,882.87
	จำเลย	8	2	10	12	676,644.00	9	2	13	15	243,279.00	17	4	23	27	919,923.00
	รวม	133	112	52	164	6,779,687.00	1,047	885	350	1,235	44,841,118.87	1,180	997	402	1,399	51,620,805.87
เมษายน 2568	ผู้เสียหาย	63	65	37	102	3,284,033.70	762	555	255	810	28,072,216.32	825	620	292	912	31,356,250.02
	จำเลย	4	4	10	14	1,632,627.00	25	6	5	11	3,417,149.00	29	10	15	25	5,049,776.00
	รวม	67	69	47	116	4,916,660.70	787	561	260	821	31,489,365.32	854	630	307	937	36,406,026.02
พฤษภาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มิถุนายน 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กรกฎาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สิงหาคม 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กันยายน 2568	ผู้เสียหาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	จำเลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	ผู้เสียหาย	803	672	256	928	35,695,755.55	6,913	5,101	2,268	7,369	261,181,159.25	7,716	5,773	2,524	8,297	296,876,914.80
	จำเลย	48	16	52	68	5,813,367.00	128	24	98	122	8,657,678.00	176	40	150	190	14,471,045.00
	รวม	851	688	308	996	41,509,122.55	7,041	5,125	2,366	7,491	269,838,837.25	7,892	5,813	2,674	8,487	311,347,959.80

ที่มา : สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2568

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

นางพัชรา พุกเศรษฐี
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย
ผู้สัมภาษณ์

นางสาวจิฬาภรณ์ ตามชู กฤษฎนสุวรรณ
ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน
แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการฉบับนี้ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์จากนางสาวจิฬาภรณ์ ตามชู กฤษฎนสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Cisco Webex Meeting โดยมีนางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้สัมภาษณ์ และมีคณะข้าราชการกลุ่มงานกฎหมาย ๑ เข้าร่วมสังเกตการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นคำถามจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ขอรบไปถึงปัญหาอุปสรรค เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

นางสาวจิฬารัตน์ ตามชู กฤษฎสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : เนื่องจากที่ผ่านมา แม้จะมีกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ การส่งเสริม และการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา แต่ก็ยังไม่ได้ช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือคุ้มครองสิทธิจำเลยที่ไม่ได้กระทำความผิดและได้รับความเสียหาย หรือที่เรียกกันว่า “แพะ” ในคดีอาญาเท่าที่ควร ซึ่งเป็นการไม่เป็นธรรม จนกระทั่งเกิด เหตุการณ์สำคัญในคดี “เชอรี่ แอน ดันแคน” ที่มีการจับกุมจำเลยหลายคนทั้งที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เพราะความบกพร่องและผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม จึงได้มีการนำเรื่องสิทธิของผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิดมาบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๔๖ ภายหลังจากนั้นจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ รวมทั้งมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคล ๒ กลุ่ม ดังนี้

(๑) ผู้เสียหายในคดีอาญา โดยต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกายหรือ จิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น (เหยื่ออาชญากรรม)

(๒) จำเลยในคดีอาญา โดยต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิด อาญาและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี และต่อมาปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

อย่างไรก็ดี หลังจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวใช้บังคับมากกว่า ๒๔ ปี พบว่ามีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกจับมาดำเนินคดี และตกเป็นผู้ต้องหาจนถูกควบคุมตัวในชั้นการสอบสวน ซึ่งต่อมาได้มีการจับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ พนักงานอัยการจึงมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ผู้บริสุทธิ์กลุ่มนี้ จะไม่มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือเยียวยา เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิไว้

(๒) จำเลยหรือแพะในคดีอาญาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะต้องปรากฏหลักฐาน ชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตาม คำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือเฉพาะในชั้นการพิจารณาคดีของศาล โดยไม่ครอบคลุมความช่วยเหลือในชั้นการสอบสวน จึงเกิดเป็นช่องว่างในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาดังกล่าว

(๓) ผู้มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ ไม่ทราบสิทธิของตน จึงมายื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเกินกำหนดระยะเวลา ๑ ปี ตามที่พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ กำหนดไว้

(๔) ขั้นตอนการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายยุ่งยากและเป็นภาระต่อประชาชน เช่น เมื่ออนุมัติให้ได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแล้วยังมีขั้นตอนที่ต้องมายื่นขอรับเงินหรือแสดงตน ซึ่งเป็นภาระต่อประชาชนอย่างมาก

(๕) เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง คณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามักจะมีมติไม่จ่ายค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย แม้จำเลยจะถูกจำคุกมาแล้วก็ตาม ทั้ง ๆ ที่จำเลยควรได้รับการช่วยเหลือตามหลักสิทธิมนุษยชน

(๖) ผู้เสียหายหรือจำเลยได้รับการเยียวยาเฉพาะเงินอย่างเดียว ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ เพื่อเพิ่มการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในกระบวนการยุติธรรม ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในเวทีนานาชาติ

๒. ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีความแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอย่างไร

นางสาวจิฬารัตน์ ตามชู กฤษฎสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม (๒) จำเลยหรือแพะในคดีอาญา ส่วนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเพิ่มการช่วยเหลือเยียวยาผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีและไม่ได้กระทำความผิด ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือครอบคลุมทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมทุกกลุ่ม

๒) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ กำหนดให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย ที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายยื่นคำขอต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หรือคณะอนุกรรมการภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด หรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่

ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี ส่วนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอเป็น ๒ ปี

๓) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มาตรา ๒๒ กำหนดว่า ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย เมื่อปรากฏหลักฐานว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่ศาลมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี ทำให้เมื่อศาลมีคำพิพากษายกฟ้องเพราะ (๑) พยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังเพื่อลงโทษจำเลย (๒) โจทก์ไม่สามารถนำสืบเพื่อเอาผิดจำเลยได้ (๓) หลักฐานของโจทก์ไม่เพียงพอที่จะลงโทษจำเลย (๔) ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ มีมติไม่จ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ทำให้มีการร้องเรียนเป็นจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่ไม่ว่าศาลจะมีคำพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุใดก็ควรจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ดังนั้น จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มาตรา ๒๐ เพื่อให้ผู้เสียหายและจำเลยที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องทุกกรณีที่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการช่วยเหลือ

๔) เมื่อร่างพระราชบัญญัติ มีผลใช้บังคับแล้ว จะมีการออกกฎกระทรวงเพื่อยกเลิกขั้นตอนการแสดงตนหรือขอรับเงิน เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยาเกิดความรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓. การตราพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชน อย่างไร

นางสาวจิฬารัตน์ ตามชู กฤษฎนสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชน ดังนี้

ระดับประเทศ : ประเทศไทยมีกฎหมายที่ช่วยเหลือประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรฐานสากล

ระดับสังคม : กฎหมายฉบับนี้จะช่วยให้ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมได้รับความช่วยเหลืออย่างสะดวก ทัวถึง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ระดับประชาชน : ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมที่ เป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา จะได้รับการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน และมีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นคำถามจากการอภิปรายในชั้นสภาผู้แทนราษฎร

๑. ร่างมาตรา ๙ เพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒ และร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อให้ได้รับการชดเชยเยียวยาตามหลักความเท่าเทียม (Equality) อย่างไร

นางสาวจิฬารณ์ ตามชู กฤษณสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ :

๑) ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ ได้กำหนดการช่วยเหลือผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ และไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ให้มีสิทธิได้รับการเยียวยา ดังนี้

(๑) เป็นผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวน (ประมาณ ๘๔ วัน)

(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และ

(๓) คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหา ไม่เป็นความผิด กล่าวคือ ต้องเป็นแพะในชั้นสอบสวน

ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๒ ได้กำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จะให้การช่วยเหลือ ผู้ต้องหาที่ตกเป็นแพะในชั้นสอบสวนให้ได้รับสิทธิ ดังนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา (ปัจจุบันวันละประมาณ ๕๐๐ บาท)

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและ จิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย และความตายนั้นเป็นผลโดยตรง จากการถูกดำเนินคดี

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี ที่ถูกควบคุมหรือคุมขังในช่วง ๘๔ วัน โดยคิดตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแต่ละจังหวัด

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี เช่น ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ทั้งนี้ จะมีการออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราค่าใช้จ่ายให้ชัดเจนต่อไป ภายหลัง จากร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ มีผลบังคับใช้

๒) ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ เพราะที่ผ่านมา เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ ยกฟ้องจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีเท่านั้นที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตาม มาตรานี้ โดยไม่รวมถึงจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวน ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงกำหนดให้จำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี และมีการถอนฟ้องใน ระหว่างดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลย มิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ให้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

ส่วนการกำหนดอัตราค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย จะกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๑ เช่น อัตราค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าทดแทนในกรณีจำเลย ถึงแก่ความตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

กล่าวโดยสรุป เมื่อประชาชนถูกดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนซึ่งตามกฎหมายจะเรียกว่า “ผู้ต้องหา” แต่เมื่อเข้าสู่การพิจารณาของศาลแล้ว จะเรียกว่า “จำเลย” ซึ่งการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจะเป็นไปตามร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒ (ผู้ต้องหา) และมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ (จำเลย) แล้วแต่กรณี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและชัดเจน

๓) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยึดหลักความเท่าเทียม (Equality) เช่น หลักการไม่แบ่งแยกหลักความเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย หลักการไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นหลักสากลและเจตนารมณ์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสำหรับขับเคลื่อนการทำงานในการร่างกฎหมายทุกครั้ง เพราะกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยงานกลางระดับชาติที่มีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนทุกคนที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมต้องได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งการช่วยเหลือและการบริการ

๒. เพราะเหตุใด การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ จึงต้องให้คณะกรรมการพิจารณาแทนที่จะให้ศาลเป็นผู้พิจารณา

นางสาวจิฬารณ์ ตามชู กฤษณสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี (ผู้ต้องหาในชั้นการสอบสวน) และไม่ได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด

จากการศึกษาวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานอัยการสูงสุดที่ผ่านมา พบว่า เหตุผลที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี เช่น การกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด คดีขาดอายุความ มีเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษ พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะดำเนินการฟ้องคดี ดุลพินิจของพนักงานอัยการ ซึ่งการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้ผู้ต้องหานั้น ต้องจ่ายให้ผู้ต้องหาในชั้นการสอบสวนเป็นผู้บริสุทธิ์และไม่ได้กระทำความผิด ส่วนกรณีอื่นจะไม่ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนในการพิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดบกพร่อง จึงเปรียบเสมือนกลไกสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการได้ร่วมพิจารณาให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การเยียวยาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการกำหนดอัตราความช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยคณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้แทนของหลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินคดีนั้น ๆ โดยตรง เช่น ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ ผู้แทนสภาพนาถายความ และผู้แทนจากองค์กรอื่น เช่น ผู้แทนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ด้านการแพทย์ ซึ่งมีความหลากหลายในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรมในการพิจารณาการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ จากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ พบว่า จำเลยในคดีอาญาที่มายื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเป็นอันดับ ๑ คือ จำเลยในคดียาเสพติด ทั้งที่เป็นผู้จำหน่ายครอบครอง หรือพอกเงินในคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งบางรายมีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำเพราะศาลมีคำพิพากษายกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสั่งลงโทษได้ จึงยกประโยชน์

แห่งความสงสัยให้จำเลย หรือบางฐานความผิดศาลมีคำพิพากษายกฟ้องแต่อีกฐานความผิดศาลพิพากษาลงโทษ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการเข้ามาถ่วงถ่วงหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติให้การช่วยเหลือจำเลยในคดีอาญานั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและละเอียดรอบคอบ

๓. กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ตามร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

นางสาวจิฬารณ์ ตามชู กฤษฎสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากที่ผ่านมาได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายไว้ที่ ๑ ปี แต่มีผู้ไม่มายื่นคำขอประมาณ ๑,๐๐๐ ราย ดังนั้น จึงขยายระยะเวลาการยื่นคำขอเป็น ๒ ปี ซึ่งระยะเวลา ๒ ปี นี้ เทียบเคียงมาจากกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๒ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีประกันวินาศภัย พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๖ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมาข้างต้นกำหนดระยะเวลาในการเรียกค่าสินไหมทดแทนไว้ที่ ๒ ปี

ทั้งนี้ หากไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอดังกล่าวอาจกระทบต่อการรวบรวมพยานหลักฐานว่า ผู้มายื่นคำขอเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยจริงหรือไม่ และความเสียหายที่ได้รับคืออะไร เพราะการพิจารณาให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลจำนวนมากจึงต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน และพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ เพื่อชี้แจงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งก็คือสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ประเด็นอื่น ๆ ที่ท่านมีความประสงค์จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

นางสาวจิฬารณ์ ตามชู กฤษฎสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ : การตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นกฎหมาย จะสามารถช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง เพราะจะทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อจำนวนมาก ทั้งที่เป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา ได้รับการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมและมีความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชน

Scan QR Code รับชมการสัมภาษณ์
นางสาวจิฬาภรณ์ ตามชู กฤษณสุวรรณ
ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน
แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

<https://www.youtube.com/watch?v=OtLrCUTanUY>

(ความยาว ๓๒.๑๘ นาที)

หมายเหตุ : เนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ปรากฏในวิดีโอคลิป อาจมีความแตกต่างจากความที่ปรากฏในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) ซึ่งเกิดจากกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาทางวิชาการในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือกระชับมากยิ่งขึ้น

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

นายวรกร โอภาสพันธ์
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง
กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประเด็นคำถามจากร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สำนักกฎหมาย : ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีความแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอย่างไร

นายวรกร โอภาสพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมาย
กระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : หลักการสำคัญที่มีความแตกต่างจากกฎหมาย
ที่ใช้บังคับอยู่ มีดังนี้

(๑) เพิ่มสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา จากเดิมที่ให้เฉพาะ
ในชั้นของการเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลแล้วเท่านั้น

(๒) เพิ่มเดิมสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในคดีอาญา ให้ได้รับในชั้น
ของการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างที่เป็นผู้ต้องหาด้วย

(๓) กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิ และกำหนดระยะเวลาให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือ
ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้
ยื่นคำขอต่อสำนักงาน โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทายาทให้มีความหมายเฉพาะ ทำให้การพิจารณาจ่าย
ค่าตอบแทนหรือค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเป็นธรรมมากขึ้น และกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และ
ค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

สำนักกฎหมาย : ท่านเห็นว่าการตราพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติ
และประชาชน อย่างไร

นายวรกร โอภาสพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมาย
กระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : พระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับ
ประเทศชาติและประชาชน ดังนี้

(๑) การกำหนดให้ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่ง
การบังคับคดี จะทำให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย สามารถนำค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย
ที่ได้รับไปใช้จ่ายได้โดยไม่ติดข้อจำกัดเรื่องการชำระหนี้เดิม

(๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เป็นทนายทให้มีความหมายเฉพาะ ทำให้เกิดความชัดเจนว่าทนายทผู้ใดบ้างที่จะมีสิทธิตามกฎหมาย ทำให้การพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเป็นธรรมมากขึ้น

(๓) การแก้ไขเพิ่มเติมการแจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ในคดีอาญาแก่ผู้เสียหายหรือทนายท ผู้ต้องหา และจำเลย ทำให้บุคคลเหล่านั้นทราบว่าตนมีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายดังกล่าว เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนใช้สิทธิได้เต็มที่

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ภายในระยะเวลาสองปี โดยสามารถยื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา หรือยื่นต่อหน่วยงานอื่น หรือยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทำให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้สิทธิ

(๕) การเพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีภายหลัง จากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีการถอนฟ้องหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องภายหลัง จากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทำให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวมีสิทธิขอรับ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายได้

ประเด็นคำถามจากการอภิปรายในชั้นสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย : ร่างมาตรา ๙ เพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหา ในคดีอาญา มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒ และร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ ของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อให้ได้รับการชดเชย เยียวยาตามหลักความเท่าเทียม (Equality) อย่างไร

นายวรกร โอภาสพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : หลักความเท่าเทียม (Equality) หมายถึง ความเท่ากัน คือ ทุกคนจะได้รับการปฏิบัติหรือโอกาสเท่ากันหมด การเพิ่มเติมสิทธิการได้รับค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา จากเดิมที่ให้เฉพาะในชั้นของการเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลแล้ว เท่านั้น จะมีส่วนช่วยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาได้รับการชดเชยเยียวยา ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการถูกควบคุม หรือขัง หรือการชดเชยความเสียหายต่าง ๆ ในทำนองเดียวกันกับจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการพิจารณาคดี ของศาลอย่างเท่าเทียมกัน

เหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่มาตรา ๒๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมี สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ใช้บังคับมาเป็น เวลานานและยังไม่ครอบคลุมสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน สมควรแก้ไข

เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในชั้นสอบสวน ระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย รวมทั้งลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยได้รับการช่วยเหลือเยียวยาที่สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง และเป็นธรรมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างมาตรา ๑๙/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และ

(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาไม่ได้อาศัยความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ร่างมาตรา ๑๙/๒ การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๙/๑ ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน ในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากความเจ็บป่วยของผู้ต้องหาเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่ผู้ต้องหาถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี จำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นคืน การสั่งให้ได้รับสิทธิคืนตามคำขอดังกล่าว ถ้าไม่สามารถคืนสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเช่นนั้นได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเพื่อสิทธินั้นให้ตามที่เห็นสมควร

คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา อาจกำหนดให้ผู้ต้องหาได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่ผู้ต้องหาได้รับ และโอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการชดเชยความเสียหายจากทางอื่นด้วย”

ร่างมาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ

(๒) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี และ

(๓) มีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และคณะกรรมการพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของจำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำนักกฎหมาย : เพราะเหตุใดการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ จึงต้องให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแทนที่จะให้ศาลเป็นผู้พิจารณา

นายวรกร โอภาสณันท์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : เนื่องจากปัจจุบันการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะต้องเป็นไปตามมาตรา ๘ (๑) ประกอบมาตรา ๑๔/๑ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย เมื่อเพิ่มเติมมาตรา ๑๙/๑ ซึ่งเป็นเรื่องการจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ต้องหา จึงต้องใช้กระบวนการเดียวกันกับการพิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยที่มีอยู่เดิม

ร่างมาตรา ๑๙/๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติหมวด ๕ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ต้อง

(๑) ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และ

(๒) พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหามิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน ผู้ต้องหาคนใดถึงแก่ความตายก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคดี และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ต้องหาอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้ต้องหาที่ถึงแก่ความตายนั้น

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามมาตรา ๑๔/๑ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์วิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๘ (๑) ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคสอง ผู้อุทธรณ์จะยื่นต่อสำนักงานหรือศาลจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเพื่อส่งให้แก่ศาลอุทธรณ์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามวรรคสองแล้ว

ในการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคสอง ศาลอุทธรณ์มีอำนาจไต่สวนหลักฐานเพิ่มเติมโดยสืบพยานเอง หรืออาจให้ศาลชั้นต้นตามที่เห็นสมควรทำแทนก็ได้

สำนักกฎหมาย : กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ตามร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

นายวรกร โอภาสณันท์ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมทางแพ่ง กองกฎหมาย กระบวนกรยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : การขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย จากภายในหนึ่งปีเป็นสองปี ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น และมีความสะดวกมากขึ้น ซึ่งน่าจะทำให้ประชาชนที่ไม่ทราบถึงสิทธิและไม่สามารถยื่นคำขอได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดมีจำนวนน้อยลง จึงเห็นว่ามีเหมาะสมแล้ว

มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาหรือคณะกรรมการตามมาตรา ๑๔/๑ ตามแบบที่สำนักงานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิดหรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุด ว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทดังกล่าวจะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อคณะกรรมการหรือคณะกรรมการตามมาตรา ๑๔/๑ แล้วแต่กรณี

ร่างมาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตามแบบที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประกาศกำหนดภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด

(๒) ผู้ต้องหาหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

(๓) จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายต้องยื่นคำขอภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาทดังกล่าว จะยื่นต่อหน่วยงานอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอต่อสำนักงาน

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

นางพัชรา พุกเศรษฐี
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย
ผู้สัมภาษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสินธิ
คณบดีคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการฉบับนี้ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์จากรองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสินธิ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันศุกร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Meeting โดยมีนางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ เป็นผู้สัมภาษณ์ และมีคณะข้าราชการกลุ่มงานกฎหมาย ๑ เข้าร่วมสังเกตการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นคำถามจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ท่านเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีความแตกต่างจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :
ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ กับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีความแตกต่างกัน ดังนี้

๑) ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะเพิ่มการช่วยเหลือโดยกำหนดให้จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี เพราะไม่ได้กระทำความผิด ในขณะที่พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะไม่จ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่คนกลุ่มนี้ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องแก้ไขปรับปรุงการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาให้ครอบคลุมทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยที่เป็นผู้บริสุทธิ์

๒) ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลยหรือทนายซึ่งได้รับความเสียหาย เนื่องจากที่ผ่านมามีบุคคลดังกล่าวไม่ทราบสิทธิของตนจึงมีตามกฎหมายที่จะได้รับการเยียวยา โดยได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จึงไม่ได้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลยหรือทนายซึ่งได้รับความเสียหาย ส่วนบุคคลดังกล่าวจะยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายหรือไม่ ก็เป็นสิทธิของบุคคลดังกล่าว

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ อาจยังไม่สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุผล ดังนี้

๑) ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้บริสุทธิ์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มาจากงบประมาณแผ่นดิน แต่เมื่อภาครัฐจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายไปแล้ว กลับไม่สามารถเป็นผู้รับช่วงสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ ผู้เสียหายต้องไปฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายเต็มจำนวนจากผู้กระทำความผิดเอง หรือร้องขอตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ ซึ่งยังเป็นภาระให้กับผู้เสียหาย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของ **ประเทศฝรั่งเศส** แล้วจะพบว่า ประเทศฝรั่งเศสมีการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย โดยผู้เสียหายสามารถขอรับเงินค่าเสียหายจากกองทุนของรัฐบาลเพื่อเยียวยาผู้เสียหายได้เต็มจำนวนความเสียหายที่ได้รับ เช่น สมมุติความเสียหายในคดีเป็นเงินจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท กองทุนของรัฐบาลจะจ่ายเงินให้ผู้เสียหาย เต็มจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายทั้งปวง

ที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิด และเมื่อกองทุนดังกล่าวจ่ายเงินเพื่อเยียวยาความเสียหายไปแล้ว จะรับช่วงสิทธิของผู้เสียหายไปเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สำรองจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายไปก่อน จากนั้นจะรับช่วงสิทธิของผู้เสียหาย เพื่อไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดนั่นเอง

สำหรับข้อดีที่ควรกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐสามารถรับช่วงสิทธิของผู้เสียหาย มีดังนี้

(๑) ผู้เสียหาย สามารถได้รับเงิน ค่าตอบแทน เต็มจำนวนความเสียหายที่พึงได้รับ (ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะเยียวยาความเสียหายให้แก่บุคคลดังกล่าวเพียงบางส่วนเท่านั้น)

(๒) หน่วยงานภาครัฐสามารถฟ้องร้องไล่เบี้ยกับผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นบุคคล ที่ควรต้องจ่ายค่าเสียหายที่แท้จริง อันจะทำให้ผู้เสียหายได้รับเงินเยียวยามากขึ้น

หน่วยงานภาครัฐควรมีหน้าที่ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดเพื่อนำมา เยียวยาผู้เสียหาย ถึงแม้ผู้กระทำความผิดจะไม่มีเงินชดใช้ค่าเสียหายก็ตาม เนื่องจากค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ควรมาจาก งบประมาณแผ่นดินเพียงอย่างเดียว แต่ควรมาจากหลายแห่ง เช่น ประเทศฝรั่งเศสใช้วิธีการหักเงินจาก เบี้ยประกันภัยรถยนต์ ประกันอัคคีภัย ประกันอุบัติเหตุ เข้าสู่กองทุนของรัฐบาลเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งทำให้ผู้เสียหายได้รับค่าชดเชยเต็มจำนวน และทำให้รายได้ของกองทุนเพื่อเยียวยาผู้เสียหายเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเป็นไปตามหลักภราดรภาพ ทั้งนี้ หากนำหลักดังกล่าว หรือ Solidarity ของประเทศฝรั่งเศสมาปรับใช้กับ ประเทศไทยได้แล้ว จะทำให้ภาครัฐสามารถคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายได้มากขึ้น และยังสามารถ ฟ้องร้องไล่เบี้ยจากผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้อีกด้วย

๒) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณา ว่าจะอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยที่ศาลพิพากษายกฟ้องหรือผู้ต้องหาที่ถูก ควบคุมหรือชิงโดยคำสั่งศาลในระหว่างการสอบสวนหรือไม่ ซึ่งปัญหาที่พบ คือ หากคณะกรรมการมีมติอนุมัติ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย เพราะเหตุที่จำเลยผู้มายื่นคำขอนั้น เป็นจำเลยที่ศาลยกฟ้อง เพราะศาลเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะระบุว่าจำเลยกระทำความผิด จึงยกประโยชน์แห่งความ สงสัยให้แก่จำเลยตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) จะทำ ให้คณะกรรมการเกิดความสงสัยในความบริสุทธิ์ของจำเลย และไม่อนุมัติให้จ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ดังนั้น จึงเห็นว่าควรให้ศาลเป็นผู้พิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย จะเหมาะสมกว่าและยังจะทำให้การพิจารณาอนุมัติเป็นไปด้วยความรวดเร็วและสามารถเยียวยาจำเลย ที่เป็นผู้บริสุทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ท่านเห็นว่าการตราพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชนอย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :
เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง เช่น ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรือจิตใจ ถูกข่มขืน ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ดังนั้น การตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาฯ จะเกิดประโยชน์กับผู้ได้รับความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรม โดยการเยียวยาช่วยเหลือประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก ทั่วถึง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้รับการเยียวยาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติ ประชาชน และสังคม

นอกจากนี้ การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังสามารถช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ตกเป็น ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา โดยเฉพาะผู้บริสุทธิ์ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกควบคุมหรือขังในระหว่างสอบสวน ให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ว่า ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรมย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยาเมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าไม่ได้กระทำความผิด

ประเด็นคำถามจากการอภิปรายในชั้นของสภาผู้แทนราษฎร

๑. ร่างมาตรา ๙ เพิ่มหมวด ๔/๑ การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา มาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒ และร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อให้ได้รับการชดเชยเยียวยาตามหลักความเท่าเทียม (Equality) อย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีส่วนช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ได้ ดังนี้

๑) เพิ่มการเยียวยาให้แก่ผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ซึ่งถูกควบคุมหรือขังระหว่างการสอบสวนในคดีอาญาตามหลักความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรมที่ดี กล่าวคือ เมื่อผู้บริสุทธิ์ดังกล่าวถูกจับกุมดำเนินคดีและมีสถานะเป็นผู้ต้องหาโดยถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการสอบสวน และต่อมาสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ จึงปล่อยตัวผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งได้รับความเสียหายโดยต้องทนทุกข์ทรมานในระหว่างถูกควบคุมหรือขัง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อเยียวยาบุคคลดังกล่าว ซึ่งแต่เดิมไม่มีบทบัญญัติในลักษณะนี้

๒) บทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สอดคล้องกับ “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี โดยกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ได้รับรองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนทุกคนที่เป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นมีสถานะเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย หากต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่ได้กระทำความผิด ย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยาอันเนื่องมาจากการถูกควบคุมหรือขังในระหว่างการดำเนินคดี

๒. ท่านเห็นว่า การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาแทนที่จะให้ศาลเป็นผู้พิจารณานั้น เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร.ป๋อ อังคาร ศรีสนธิ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :
สำหรับคำถามนี้ได้ให้ความเห็นไว้อย่างละเอียดในประเด็นคำถามจากร่างพระราชบัญญัติข้อ ๑ แล้ว อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการกำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาแทนที่จะให้ศาลเป็นผู้พิจารณา ดังนี้

๑) หากจำเลยในคดีอาญาไม่ทราบว่าตนสามารถยื่นขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการ แล้วไม่มายื่นคำขอ ก็จะไม่ได้รับการเยียวยา แต่หากกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณา ศาลก็จะดำเนินการพิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายภายหลังจากที่มีคำพิพากษา ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วให้แก่ประชาชน

๒) เมื่อศาลเป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานของโจทก์และจำเลย ตลอดจนเป็นผู้มีคำพิพากษายกฟ้องเนื่องจากจำเลยไม่ได้กระทำผิดหรือยกฟ้องเพราะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ก็ควรที่จะเป็นผู้พิจารณาเรื่องการเยียวยาจำเลยในคดีอาญาด้วย ส่วนคณะกรรมการไม่ได้เป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานในคดี อาจไม่สามารถพิจารณาการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายได้ตรงตามความเป็นจริง ดังนั้น จึงเห็นว่าควรกำหนดให้ผู้พิพากษาเป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา แทนที่จะกำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

๓. กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ตามร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร.ป๋อ อังคาร ศรีสนธิ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :
เนื่องจากที่ผ่านมาประชาชนไม่ทราบถึงสิทธิในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ดังนั้น กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายที่ขยายระยะเวลาจาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี จึงมีความเหมาะสมแล้ว

ประเด็นอื่น ๆ ที่ท่านมีความประสงค์จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

-ไม่มี-

Scan QR Code รับชมการสัมภาษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปวกป๋อง ศรีสินท์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=NOP6G>

(ความยาว ๒๗.๓๒ นาที)

หมายเหตุ : เนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ปรากฏในวิดีโอคลิป อาจมีความแตกต่างจากความเป็นจริงในการประกอบ
การพิจารณา (อ.พ.) ซึ่งเกิดจากกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาทางวิชาการในการพิจารณา (อ.พ.)
เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือกระชับมากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก

- : สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร
ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๙๓๘๘ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา
- : ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- : รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เล่มที่ ๒)
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- : รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น หลักฐานการรับฟังความคิดเห็น
รวมถึงหลักฐานเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เล่มที่ ๕)
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- : แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกรอบสาระสำคัญ

<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=FFDCZ>

(โปรดแตะที่ URL)

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๑)